

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**NADZOR NAD REVIDIRANIMI LETNIMI POROČILI JAVNIH DRUŽB V
REPUBLIKI SLOVENIJI**

Ljubljana, maj 2016

NATAŠA ČOP

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisana Nataša Čop, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, izjavljam, da sem avtorica magistrskega dela z naslovom Nadzor nad revidiranimi letnimi poročili javnih družb v Republiki Sloveniji, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem prof. dr. Simonom Čadežem.

Izrecno izjavljam, da v skladu z določili Zakon o avtorskih in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 21/1995 s spremembami) dovolim objavo magistrskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

S svojim podpisom zagotavljam, da

- je predloženo besedilo rezultat izključno mojega lastnega raziskovalnega dela;
- je predloženo besedilo jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem
 - poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam v magistrskem delu, citirana oziroma navedena v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, in
 - pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti (v pisni ali grafični obliki) uporabljena v tekstu, in sem to v besedilu tudi jasno zapisala;
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku (Ur. l. RS št. 55/2008 s spremembami);
- se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega magistrskega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom.

V Ljubljani, dne _____

Podpis

avtorice

KAZALO

UVOD	1
1 POROČANJE JAVNIH DRUŽB V SLOVENIJI	4
1.1 Vsebina letnega poročila javnih družb	5
1.2 Revizija letnih poročil javnih družb	7
1.3 Sprememba zakonodaje na področju računovodenja in revizije letnih poročil javnih družb	9
2 NOTRANJI NADZOR NAD REVIDIRANIMI LETNIMI POROČILI JAVNIH DRUŽB	10
2.1 Nadzorni svet	10
2.2 Revizijska komisija	11
2.3 Notranja revizija	12
3 ZUNANJI NADZOR NAD REVIDIRANIMI LETNIMI POROČILI	13
JAVNIH DRUŽB	13
3.1 Agencija za trg vrednostnih papirjev	13
3.2 Evropski organ za vrednostne papirje in trge	15
3.3 Postopek nadzora in ugotovitev	17
3.4 Ostale nadzorne institucije	21
3.4.1 Ljubljanska borza	21
3.4.2 Banka Slovenije	22
3.4.3 Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve	23
3.4.4 Agencija za zavarovalni nadzor	24
4 NADZOR NAD KAKOVOSTJO REVIDIRANJA LETNIH POROČIL	25
JAVNIH DRUŽB	25
4.1 Agencija za javni nadzor nad revidiranjem	25
4.2 Slovenski inštitut za revizijo	25
4.3 Postopek nadzora in ugotovitev	26
5 POMANKLJIVOSTI TER UKREPI ZA IZBOLJŠANJE NADZORA	32
5.1 Pomanjkljivosti nadzora	35
5.1.1 Agencija za trg vrednostnih papirjev	39
5.1.2 Agencija za javni nadzor nad revidiranjem in Slovenski inštitut za revizijo	40
5.1.3 Banka Slovenije	41
5.1.4 Agencija za zavarovalni nadzor	42
5.1.5 Ljubljanska borza	43
5.1.6 Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve	43
5.2 Ukrepi za izboljšanje nadzora	44
SKLEP	47
LITERATURA IN VIRI	51
PRILOGE	

KAZALO SLIK

Slika 1: Sestavine letnega poročila javne družbe	7
Slika 2: Institucionalni okvir za finančno stabilnost EU	15
Slika 3: Vloge deležnikov	32
Slika 4: Vloga nadzornika	34

KAZALO TABEL

Tabela 1: Primerjava ocene finančnega položaja NLB na dan 30. 9. 2013 in 31. 12. 2012 z oceno BS po opravljenem skrbnem pregledu bank.	37
Tabela 2: Ureditev nadzora v državah EU.	45

UVOD

Status javne družbe v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju RS) določa Zakon o trgu finančnih instrumentov (Ur. l. RS, št. 108/10 – ZTFI-UPB3, 78/11, 55/12, 105/12 – ZBan-1J in 63/13, v nadaljevanju ZTFI), in sicer so javne družbe tiste družbe, ki imajo uvrščene vrednostne papirje na organiziranem trgu Ljubljanske borze (v nadaljevanju LJSE). Javne družbe se razlikujejo od ostalih družb zaradi večjega obsega poročanja vlagateljem. Za njih velja posebna obveznost razkrivanja nadzorovanih informacij, kamor sodi tudi objava revidiranega letnega poročila, kot to določa Sklep o izvajanju obveznosti razkrivanja nadzorovanih informacij (Ur. l. RS, št. 106/07, v nadaljevanju Sklep). Pri poročanju in objavi o revidiranih letnih poročilih morajo javne družbe upoštevati določbe ZTFI. Pri sestavi letnega poročila pa morajo javne družbe upoštevati Zakon o gospodarskih družbah (Ur. l. RS, št. 65/09 – ZGD-1-UPB3, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odločba US, 82/13 in 55/15, v nadaljevanju ZGD-1).

Med najpomembnejše objave javnih družb sodi prav revidirano letno poročilo, saj javna družba v njem razkrije finančne informacije za preteklo poslovno leto in na podlagi teh vlagatelji sprejemajo svoje naložbene odločitve. Zaradi navedenega je zelo pomembno, da so finančne informacije, ki jih razkrijejo javne družbe v revidiranih letnih poročilih, natančne in poštene. Prav tako Kazenski zakonik (Ur. l. RS, št. 95/04–UPB in 55/08–KZ-1) v 235. členu določa, da kdor vpiše lažne podatke ali ne vpiše kakšnega pomembnega podatka in takšno revidirano letno poročilo s svojim podpisom potrdi, se kaznuje z zaporom do dveh let. Javne družbe morajo v skladu z določbami ZTFI in v skladu z določbami ZGD-1 svoje letno poročilo revidirati. Revidiranje mora potekati v skladu z določbami Zakona o revidiranju (Ur. l. RS, št. 65/2008, v nadaljevanju ZRev-2) in ostalimi pravili revidiranja.

Področje nadzora nad revidiranimi letnimi poročili javnih družb v RS je zelo pomembno, saj je veliko primerov poslovnih prevar v revidiranih letnih poročilih pri nas in po svetu pripeljalo do nezaupanja vlagateljev v podjetja in stroko. Prav tako je finančna kriza razkrila pomembne pomanjkljivosti pri finančnem nadzoru tako v posameznih primerih kot tudi v zvezi s celotnim finančnim sistemom (Uredba 2010/1095/ES Evropskega parlamenta in Sveta o ustanovitvi Evropskega nadzornega organa in o spremembi Sklepa št. 716/2009/ES ter razveljavitvi Sklepa Komisije 2009/77/ES, Ur. l. EU, št. L331/84).

V RS je za nadzor nad objavami finančnih informacij javnih družb pristojnih več nadzornih institucij. ZTFI določa, da je za nadzor nad finančnimi informacijami javnih družb pristojna Agencija za trg vrednostnih papirjev (v nadaljevanju ATPV). Nad bankami, ki imajo vrednostne papirje uvrščene na organiziran trg LJSE, poleg ATPV vrši nadzor tudi Banka Slovenije (v nadaljevanju BS) v skladu z Zakonom o bančništvu (Ur. l. RS, št. 25/15, v nadaljevanju ZBan-2). Nad zavarovalnicami, ki imajo uvrščene vrednostne

papirje na organiziran trg LJSE, pa poleg ATVP opravlja nadzor Agencija za zavarovalni nadzor (v nadaljevanju AZN) v skladu z Zakonom o zavarovalništvu (Ur. l. RS, št. 93/15, v nadaljevanju ZZavar-1). Poleg omenjenih pa morajo javne družbe predložiti revidirana letna poročila še ostalim institucijam, kot so LJSE in Agencija za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju AJPEs).

Za nadzor nad revidiranimi družbami in pooblaščenimi revizorji, ki revidirajo letna poročila javnih družb, sta pristojna Agencija za javni nadzor nad revidiranjem (v nadaljevanju ANR) in Slovenski inštitut za revizijo (v nadaljevanju SIR), kot to določa ZRev-2.

Problem nastane, ker je za nadzor nad finančnim poročanjem javnih družb pristojnih več nadzornih institucij in prihaja do neusklajenega nadzora finančnega poročanja, prav tako pa imajo nadzorne institucije omejene zmogljivosti ali sredstva za nadzor in omejeno ukrepanje na področju nadzora nad finančnim poročanjem.

ATVP mora v skladu z ZTFI pri opravljanju svojih nalog sodelovati z Evropskim organom za vrednostne papirje in trge (angl. *European Securities and Markets Authority*, v nadaljevanju ESMA), ki je neodvisen organ Evropske unije (v nadaljevanju EU). ESMA s svojimi delom prispeva k stabilnosti evropskega finančnega sistema. ESMA je konec leta 2014 objavila Smernice za uveljavljanje finančnih informacij (v nadaljevanju Smernice). Smernice z grajenjem skupnega pristopa k nadzoru finančnih informacij predstavljajo ključni korak pri krepitvi nadzorne konvergenca po vsej Evropi ter krepijo usklajevanje med evropskimi nadzornimi organi. Smernice bi moral ATVP upoštevati tako, da jih vključi v svoje nadzorne prakse pri nadzoru nad finančnimi informacijami v revidiranih letnih poročilih javnih družb.

Organiziran trg v RS je relativno majhen in ima omejeno vlogo v slovenskem ekonomskem prostoru. Izboljšano računovodsko poročanje in revizija bi lahko prispevala k nadaljnjemu ekonomskemu razvoju in pomagala investitorjem in posojilodajalcem obnoviti zaupanje v trg. Izboljšano računovodsko poročanje, revizija in nadzor ne zadoščajo za rešitev slovenskih gospodarskih problemov, lahko pa spodbujajo gospodarstvo in povečajo javno zaupanje v dobro finančno poročanje in mehanizme, ki varujejo javni interes.

Z učinkovitim nadzorom se bo izboljšalo tudi poročanje javnih družb in posledično tudi povrnilo zaupanje vlagateljev v slovenski trg kapitala.

Namen mojega magistrskega dela je ugotoviti pomanjkljivosti nadzornih institucij v RS in proučiti možne izboljšave, ki bi privedle do boljšega nadzora nad finančnim poročanjem in posledično do zaupanja javnosti v finančne informacije.

Cilj mojega magistrskega dela je proučiti vso zakonodajo na področju poročanja javnih družb o njihovih letnih revidiranih poročilih in proučiti nadzorne institucije, ki so odgovorne za nadzor nad finančnimi informacijami javnih družb v RS.

Raziskovalno vprašanje, ki sem si ga zastavila v mojem magistrskem delu je ali je sistem nadzora nad revidiranimi letnimi poročili v RS dober in vlagatelji lahko zaupajo finančnim informacijam, ki jih objavijo javne družbe.

Metoda dela, ki jo bom uporabila v magistrskem delu pri opredeljevanju nadzora nad finančnim poročanjem javnih družb, temelji na strokovnih in teoretičnih podlagah strokovne in znanstvene literature domačih in tujih avtorjev. Pri nastajanju magistrskega dela bom uporabila teoretične metode, in sicer pregledne študije, to je pregled literature in virov. Uporabljala bom tako domačo kot tujo literaturo, zakone in predpise v RS, kot tudi evropske uredbe, direktive in smernice, znanstvene članke in obravnavane aktualne teme s tega področja. Vključila bom tudi svoje znanje s tega področja in znanja pridobljena skozi študij.

Magistrsko delo je sestavljeno iz petih glavnih poglavij, ki so razdelana v podpoglavja. V uvodnem delu predstavljam obravnavano problematiko ter opredeljujem namen, cilj in metodo dela. Prvo poglavje je namenjeno predstavitvi javnih družb ter sestavi in vsebini revidiranih letnih poročil, ki ju morajo javne družbe objaviti v skladu z zakonskimi določbami. Prav tako mora letno poročilo javnih družb vsebovati revizorjevo poročilo, zato je prvo poglavje namenjeno tudi reviziji letnih poročil javnih družb. Na koncu prvega poglavja obravnavam še spremembe zakonodaje na področju računovodenja in revidiranja revidiranih letnih poročil javnih družb. Drugo poglavje je namenjeno obravnavi nadzornega sveta, revizijske komisije ter notranje revizije javnih družb, ki v skladu z zakonskimi določbami sodelujejo pri pregledu in potrditvi revidiranega letnega poročila javne družbe. V tretjem poglavju bom predstavila ATVP, ki je pristojna za nadzor nad revidiranimi letnimi poročili javnih družb v RS. ATVP mora v svoje nadzorne prakse o revidiranih letnih poročilih vključiti Smernice, ki jih je objavila ESMA konec leta 2014. V praktičnem delu obravnavam postopek in ugotovitve nadzora ATVP pri revidiranih letnih poročilih za leto 2014. Poleg ATVP morajo javne družbe poročati še LJSE in AJPEŠ, zavarovalnice in banke pa tudi AZN in BS. Tudi njih bom v tretjem poglavju bolje predstavila. Četrto poglavje je namenjeno nadzoru nad kakovostjo revidiranja letnih poročil javnih družb, ki ga opravljata SIR in ANR. V praktičnem delu poglavja obravnavam nadzor nad kakovostjo revidiranja revizijskih družb in pooblaščenih revizorjev, ki sta ga opravila SIR in ANR za leto 2014. Zadnje, peto poglavje je namenjeno pregledu pomanjkljivosti nadzornih institucij in ukrepom za odpravo teh pomanjkljivosti. V sklepnem poglavju magistrskega dela povzemam pomembnejše ugotovitve in predloge, do katerih sem prišla v procesu izdelave dela.

1 POROČANJE JAVNIH DRUŽB V SLOVENIJI

Javna družba je v skladu z ZTFI izdajatelj, katerega vrednostni papirji so uvrščeni v trgovanje na organiziranem trgu v RS in/ali drugi državi članici.

Pod javne družbe se štejejo tudi družbe, ki so ATVP posredovale obvestilo o izbiri matične države članice (Priloga 3). Določbe 38. člena ZTFI določajo, da je matična država članica izdajatelja tista država, ki jo izbere izdajatelj med naslednjimi državami članicami:

- država članica, v kateri ima izdajatelj svoj sedež,
- država članica, v kateri so vrednostni papirji uvrščeni v trgovanje na organiziranem trgu ali se taka uvrstitev zahteva, ali
- država članica, v kateri se vrednostni papirji ponujajo javnosti.

Javne družbe se ločijo od ostalih delniških družb po količini informacij, ki jih morajo objaviti v skladu z zakonskimi določbami, kar je tudi ena izmed prednosti za delničarje in vlagatelje. Za vlagatelje so informacije pomembne, ko se odločajo o svojih naložbenih odločitvah, zato je tudi pomembno, da so informacije točne in natančne.

Kot izhaja iz Letnega poročila ATVP za leto 2000 (Agencija za trg vrednostnih papirjev, 2001, str. 23), je bilo na dan 31. 12. 2000 185 javnih družb, na dan 30. 4. 2015 pa le še 61 javnih družb, kot je razvidno iz Priloge 2, kar kaže na velik upad javnih družb. Razlogi za zmanjšanje števila družb, ki imajo uvrščene vrednostne papirje na organiziranem trgu, so:

- stečaj,
- nelikviden trg,
- prevzem,
- obveznost poročanja, in
- s tem povezani visoki stroški,
- drugi razlogi.

Posebna obveznost, ki velja za javne družbe v skladu z ZTFI, je obveznost razkrivanja nadzorovanih informacij. Pod nadzorovane informacije se med ostalim uvrščajo tudi objava letnega poročila in revizorjevega poročila ter sprejetje letnega poročila.

Javna družba mora v skladu s 136. členom ZTFI svoje letno revidirano poročilo predložiti v sistem za centralno shranjevanje informacij (v nadaljevanju CSI). ATVP je s Sklepom določila, da je obveznost poročanja javne družbe ATVP izpolnjena, ko javna družba predloži revidirano letno poročilo v sistem CSI.

Direktiva 2013/50/EU Evropskega parlamenta in sveta o spremembi Direktive 2004/109/ES Evropskega parlamenta in Sveta o uskladitvi zahtev v zvezi s preglednostjo informacij o izdajateljih, katerih vrednostni papirji so sprejeti v trgovanje na organiziranem trgu, Direktive 2003/71/ES Evropskega parlamenta in Sveta o prospektu, ki se objavi ob javni ponudbi ali sprejemu vrednostnih papirjev v trgovanje, ter Direktive Komisije 2007/14/ES o določitvi podrobnih pravil za izvajanje nekaterih določb Direktive 2004/109/ES (Ur. l. EU, št. L 294/13) uvaja novost na področju poročanja javnih družb, in sicer od 1. 1. 2020 dalje bodo morale javne družbe pripraviti letna poročila v enotni elektronski obliki. Tako poročanje bo zelo koristno za javne družbe, delničarje, vlagatelje in organe nadzora, saj bo omogočalo lažjo predložitev poročil, dostopnost, analizo, primerljivost in nadzor letnih računovodskih poročil.

1.1 Vsebina letnega poročila javnih družb

Javna družba oziroma uprava javne družbe z letnim poročilom prikaže svoje delovanje in uspešnost. Letno poročilo je namenjeno delničarjem, ki lahko v njem preverijo višino dobička, napredek javne družbe, prihodnje načrte in podobno. Letno poročilo pa je poleg delničarjem namenjeno tudi notranjim uporabnikom družbe (upravi, nadzornemu svetu, revizijski komisiji, zaposlenim) in ostalim zunanjim uporabnikom finančnih informacij (kupcem, upnikom, dobaviteljem, državi, ustanovam finančnega trga). Vsem uporabnikom letnega poročila javne družbe je skupno to, da se na podlagi informacij odločijo za sodelovanje ali nesodelovanje z javno družbo.

Priprava letnega poročila predstavlja za javno družbo visoke stroške, veliko napora in časa. Z letnim poročilom se javna družba predstavi tako obstoječim kot tudi bodočim investitorjem ter drugim deležnikom.

Kot javni formalni dokument letna poročila pogosto vsebujejo kvantitativne informacije, poročila, fotografije in grafe (Stanton & Stanton, 2002, str. 478–500).

Tysiac (2014, str. 1) je mnenja, da bi bilo finančno poročanje podjetij bolj koristno za uporabnike, če bi bili razviti boljši iskalniki in možnosti vizualizacije letnih poročil, boljša razlaga strategije podjetja in boljša razvrstitev dejavnikov tveganja.

Pri sestavljanju, objavi ter predložitvi letnega poročila mora javna družba spoštovati določbe določenih zakonov, ki jih bom v nadaljevanju tudi podrobneje predstavila. Zaželeno pa je, da javna družba poleg obveznih zakonskih sestavin v svoje letno poročilo vključi tudi dodatna prostovoljna razkritja, kot so na primer zaupanje vlagateljev, ugled in ostalo.

Pravna ureditev za sestavo letnega poročila javne družbe:

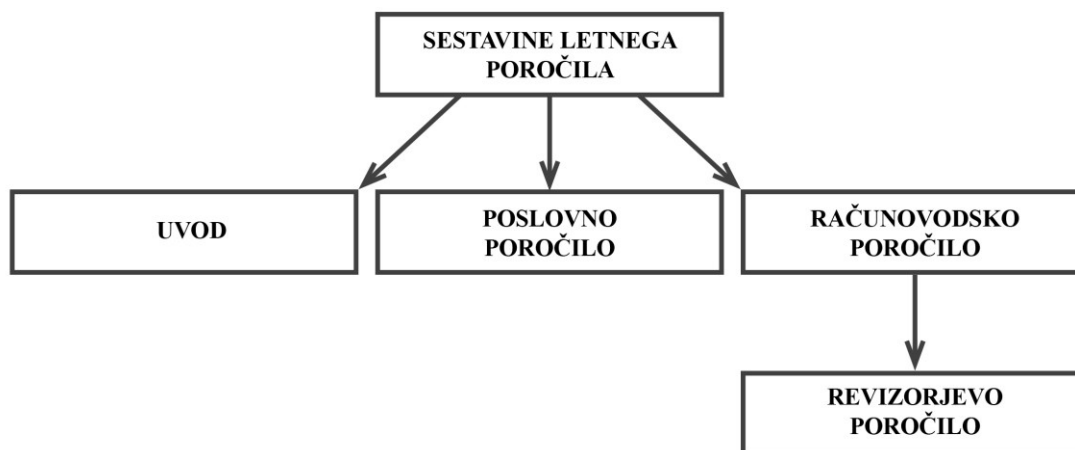
- določbe 110. člena ZTFI določajo, da mora letno poročilo javne družbe vsebovati:
 - revidirano računovodsko poročilo,
 - poslovno poročilo in
 - izjavo članov posloводства ter drugih oseb javne družbe, ki so odgovorni za sestavo letnega poročila in katerih imena ter položaj v javni družbi morajo biti jasno razkriti, da je po njihovem najboljšem vedenju:
 - računovodsko poročilo sestavljeno v skladu z ustreznim okvirom računovodskega poročanja ter da daje resničen in pošten prikaz sredstev in obveznosti, finančnega položaja in poslovnega izida družbe in morebitnih drugih družb, vključenih v konsolidacijo kot del celote, in
 - v poslovno poročilo vključen pošten prikaz razvoja in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja, vključno z opisom bistvenih vrst tveganj, ki so jim javne družbe in morebitne druge družbe, vključene v konsolidacijo, izpostavljene;
- revizorjevo poročilo, ki ga je podpisal revizor, odgovoren za revidiranje letnega poročila javne družbe v skladu s tretjim odstavkom 110. člena ZTFI;
- določbe 109. člena ZTFI določajo, da za javne družbe s sedežem v RS velja, da se za njihovo letno in konsolidirano letno poročilo ter revizorjevo poročilo uporablja osmo poglavje prvega dela ZGD–1;
- Slovenski računovodski standardi (v nadaljevanju SRS);
- javne družbe, ki so zavezane h konsolidaciji, morajo na podlagi 54. člena ZGD–1 sestaviti svoje konsolidirano letno poročilo v skladu z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja (v nadaljevanju MSRP).

Sestavine letnega poročila so (Slika 1):

- Uvod, v katerem so prikazani osnovni podatki o družbi. Uvodni del mora biti razumljiv in pregleden. Sestavljen je iz kratke uvodne predstavitve (osnovni podatki o družbi), pisma predsednika uprave (lahko tudi intervju), poročila nadzornega sveta in povzetka letnega poročila.
- Poslovno poročilo, kot ga določa 70. člen ZGD-1 in ki mora vsebovati vsaj pošten prikaz razvoja in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja, vključno z opisom bistvenih tveganj in negotovosti, ki jim je družba izpostavljena.
- Računovodsko poročilo oziroma finančno poročilo, ki je v ZGD–1 najbolj natančno opredeljeno. Vključuje temeljne računovodske izkaze s pojasnili in mora vsebovati tudi revizorjevo poročilo. Računovodski del vključuje tudi pojasnitve računovodskih usmeritev (SRS, MSRP), pojasnila k računovodskim izkazom (metode vrednotenja),

izjavo posloводства, predlog za uporabo bilančnega dobička in poročilo o razmerjih z obvladujočo družbo. Računovodski del letnega poročila sestavljajo izkaz finančnega položaja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov, izkaz gibanja kapitala, izkaz vseobsegajočega donosa ter priloga s pojasnili h kazalnikom.

Slika 1: Sestavine letnega poročila javne družbe

1.2 Revizija letnih poročil javnih družb

ZRev–2 v 3. členu določa, da je revizija obvezna pri letnih in konsolidiranih računovodskih izkazih, če to zahteva zakonodaja. Navedeno pomeni, da je revizija za letna poročila javnih družb obvezna, saj morajo javne družbe v skladu s 110. členom ZTFI z objavo letnega poročila objaviti tudi revizorjevo poročilo, ki ga je podpisal revizor, odgovoren za revidiranje letnega poročila javne družbe. Hkrati pa 57. člen ZGD–1 določa, da letna poročila javnih družb pregleda revizor na način in pod pogoji, določenimi z ZRev–2.

Revizor mora revidirati računovodsko poročilo ter pregledati poslovno poročilo v takem obsegu, da lahko preveri, ali je njegova vsebina v skladu z drugimi sestavinami letnega poročila.

Revidiranje mora potekati na način, določen z ZRev–2, Mednarodnimi revizijskimi standardi (v nadaljevanju MRS) in drugimi pravili Mednarodne zveze računovodskih strokovnjakov, temeljnimi revizijskimi načeli in drugimi pravili revidiranja, ki jih sprejema SIR, ter drugimi zakoni, ki urejajo revidiranje posameznih pravnih oseb. Hierarhijo pravil revidiranja podrobno opredeli SIR v soglasju z ANR (4. člen ZRev–2). Hierarhija pravil revidiranja (Ur. l. RS, št. 86/2009) opredeljuje pravila revidiranja in ravni posameznih pravil revidiranja pri njihovi obvezni uporabi.

Določbe ZRev–2 določajo, da storitev revidiranja javne družbe lahko opravlja samo revizijska družba ali pa pooblaščen revizor v imenu revizijske družbe. Samostojni revizor ne more opravljati revidiranja javne družbe.

Kljub temu, da ZRev–2 v 45. členu določa, da pooblaščen revizor ne sme opravljati nalog revidiranja v posamezni pravni osebi, če je kot ključni revizijski partner opravljal revizijo računovodskih izkazov pri pravni osebi neprekinjeno sedem let po datumu prvega imenovanja in po opravljeni zadnji reviziji še nista pretekli dve leti, pa Kodeks upravljanja javnih delniških družb (2009, str. 16) (v nadaljevanju Kodeks), ki so ga sporazumno oblikovali LJSE, Združenje članov nadzornih svetov in Združenje Manager, priporoča zamenjavo revizijske družbe vsaj enkrat na pet let. Tudi Svet ATVP je mnenja, da je smiselno, da se standard menjave revizijske družbe za javne družbe poenoti s Kodeksom, to je zamenjava revizijske družbe vsaj enkrat v petih letih (Agencija za trg vrednostnih papirjev, 2009, str. 2).

Revizorjevo poročilo je v pisni obliki in je priloga letnega poročila. Obvezne sestavine so zakonsko določene.

Bistvo revizorjevega dela pri revidiranju računovodskih izkazov je najti dokaze, s katerimi bo utemeljil mnenje, ki ga bo predložil (Bizjak, Volarič & Kovač, 1995, str. 10). Revizor lahko izrazi mnenje brez pridržkov, odklonilno mnenje ali pa mnenje zavrne oziroma zavrne, da bi izrazil mnenje.

Namen revizije računovodskih izkazov je izraziti mnenje, ali so računovodski izkazi javne družbe v vseh pomembnih pogledih pripravljeni v skladu s primernim okvirom računovodskega poročanja, in sicer z MSRP in SRS.

57. člen ZGD–1 določa, da mora biti revizija letnega poročila opravljena v šestih mesecih po koncu poslovnega leta, kar za javne družbe ne velja, saj mora biti revidirano letno poročilo javnih družb v skladu z določbo 110. člena ZTFI objavljeno prej, to je najpozneje v štirih mesecih po koncu poslovnega leta.

Skladno z 79. členom ZRev–2 morajo revizijske družbe, ki izvajajo obvezno revizijo javne družbe, v roku treh mesecev po koncu poslovnega leta na svojih spletnih straneh objaviti letno pregledno poročilo, ki ga podpiše oseba, ki zastopa revizijsko družbo.

Mednarodno združenje nadzornikov trga vrednostnih papirjev (angl. *The Board of the international Organization Securities Commission*, v nadaljevanju IOSCO) (Board of the international Organization Securities Commission, 2015, str. 1) je mnenja, da pregledno poročilo lahko spodbuja notranjo introspekcijo in disciplino znotraj revizijske družbe, hkrati lahko spodbuja revizijske družbe, da izostrijo svojo osredotočenost na kakovost

revizije, od katere bi imeli vlagatelji koristi. Pri primerjavi revizijskih družb, ki konkurirajo za revizijski posel, je pregledno poročilo lahko v pomoč tistim, ki so odgovorni za izbiro revizorja javne družbe.

Revizija je ključnega pomena za dobro upravljanje družb in učinkovito delovanje finančnih trgov. Še pomembneje je, da revizija zagotavlja, da računovodski izkazi ne vsebujejo bistveno napačnih navedb, in zato spodbuja zaupanje vlagateljev na trgu (Kandemir, 2013, str. 31). Mnogi vlagatelji se zanašajo na revizijska poročila pri preverjanju resničnosti podatkov v letnih poročilih javnih družb. Vendar so nekateri kritiki postali zaskrbljeni, da revizijska poročila ne povedo vlagateljem veliko o tem, kaj se dejansko dogaja v podjetju (Rapoport, 2013).

1.3 Sprememba zakonodaje na področju računovodenja in revizije letnih poročil javnih družb

Nova Uredba 2014/537/ES o posebnih zahtevah v zvezi z obvezno revizijo subjektov javnega interesa in razveljavitvi Sklepa Komisije 2005/909/ES (Ur. l. EU, št. L158/77) (v nadaljevanju Uredba) in prenovljena Direktiva 2014/56/EU o spremembi Direktive 2006/43/ES o obveznih revizijah za letne in konsolidirane računovodske izkaze (Ur. l. EU, št. L158/196) (v nadaljevanju Direktiva) bosta okrepili neodvisnost revizorjev, kakovost obveznih revizij in izboljšali nadzor.

Uredba določa zahteve v zvezi z izvajanjem obvezne revizije letnih in konsolidiranih računovodskih izkazov javnih družb, pravila o organizaciji ter izbiri revizijskih družb s strani javnih družb (Prenovljena Direktiva in Uredba o obveznih revizijah, 2014). Uredba spodbuja neodvisnost revizijskih družb in pooblaščenih revizorjev ter določa pravila o nadzoru revizijskih družb in pooblaščenih revizorjev.

Novosti, ki jih prinašata Uredba ter Direktiva so strožje zahteve za obvezno revizijo javnih družb ter zagotavljanje ustreznih temeljev za visoko kakovostno revidiranje in učinkovit nadzor.

Uredba je zavezujoča in se neposredno uporablja od dne 16. 4. 2016 dalje v vseh državah članicah. Direktivo pa bo potrebno implementirati v ZRev-2 do 17. 6. 2016.

Nova pravila naj bi izboljšala neodvisnost, odgovornost, preglednost, nepristranskost in zanesljivost revizijskih družb in pooblaščenih revizorjev, ki izvajajo obvezne revizije javnih družb, kar bo prispevalo k boljši kakovosti obvezne revizije v EU in k nemotenemu delovanju notranjega trga, ob tem pa bo dosežena visoka raven zaščite potrošnikov in vlagateljev (Agencija za javni nadzor nad revidiranjem, 2014a, str. 44).

2 NOTRANJI NADZOR NAD REVIDIRANIMI LETNIMI POROČILI JAVNIH DRUŽB

Javna družba mora sestaviti svoje letno poročilo v skladu z zakonskimi določbami. Pred objavo letnega poročila mora letno poročilo preveriti nadzorni svet, revizijska komisija in notranja revizija. V nadaljevanju bom njihovo vlogo nadzora letnega poročila bolje predstavila.

2.1 Nadzorni svet

Sestavljeno letno poročilo, ki ga je predložila uprava javne družbe mora preveriti nadzorni svet. Vsak član nadzornega sveta ima pravico pregledati in preveriti vse podlage za letno poročilo, ki mu jih je potrebno na njegovo zahtevo predložiti, če nadzorni svet ne odloči drugače. Nadzorni svet mora o ugotovitvah preveritve sestaviti pisno poročilo za skupščino. Če je k letnemu poročilu priloženo tudi revizorjevo poročilo, mora nadzorni svet v svojem poročilu zavzeti stališče do njega. Če nadzorni svet potrdi letno poročilo, je sprejeto. Poročilo mora nadzorni svet predložiti upravi, in sicer v roku enega meseca od predložitve sestavljenega letnega poročila. V nasprotnem primeru mora uprava nadzornemu svetu nemudoma postaviti dodaten rok, ki ne sme biti daljši od enega meseca. Če nadzorni svet tudi v dodatnem roku ne izroči poročila, se šteje, da ga ni potrdil (Slovenska odškodninska družba, b. l., str. 1).

ZGD–1 v 293. členu določa, da če nadzorni svet ali upravni odbor letnega poročila ni potrdil, je pristojna za sprejetje letnega poročila skupščina delničarjev, in sicer v primeru če nadzorni svet prepusti odločitev o sprejetju letnega poročila skupščini ali če tako določa statut javne družbe, ki je izbrala enotirni sistem upravljanja.

Skupščina mora pri sprejetju letnega poročila upoštevati ZGD–1, SRS in MSRP. Če skupščina spremeni sestavljeno letno poročilo, ki mora biti revidirano, ga mora v roku 14 dni po sprejetju na skupščini ponovno pregledati revizor.

V RS obstajata dve možnosti sistema upravljanja javnih družb, in sicer sistem enotirnega upravljanja ter sistem dvotirnega upravljanja javnih družb.

V dvotirnem sistemu, za katerega je značilna institucionalna ločitev funkcij vodenja in nadzora ter njuna porazdelitev na dva različna organa, na upravo in nadzorni svet, obstajata dva temeljna problema. Prvi problem je informacijska asimetrija. Ker je nadzorni svet izključen iz vodenja poslov, je s tem izključen iz virov informacij, ki jih potrebuje za nadzor. Primarni vir informacij za nadzorni svet je uprava, ki pa je po drugi strani tudi tista, ki jo nadzorni svet nadzira in vrednoti njeno delo. S tem se pojavi drugi problem – navzkrižje interesov. Uprava je »po naravi stvari« nagnjena k temu, da pred nadzornim

svetom poudarja informacije, ki so zanjo pozitivne, zadržuje pa informacije, ki jo obremenjujejo. V enotirnem sistemu se ta problem ne pojavi, kajti upravni odbor ni le organ nadzora tako kot nadzorni svet, ampak tudi organ vodenja, tako da ima načeloma na voljo enake informacijske vire kot uprava v dvotirnem sistemu, vključno z možnostjo neposrednega dostopa do notranje – revizijske službe (Podgorelec, 2012, str. 6–9).

V letu 2014 je imelo 49 javnih družb dvotirni sistem upravljanja z upravo in nadzornim svetom, osem javnih družb pa enotirni sistem upravljanja z upravnim odborom. Ena javna družba je imela likvidacijskega upravitelja in nadzorni svet, ena javna družba pa je bila družba z omejeno odgovornostjo. V Sloveniji ima tako 90 odstotkov javnih družb dvotirni sistem upravljanja.

2.2 Revizijska komisija

ZGD–1 v 279. in 289. členu določa, da mora nadzorni svet ali upravni odbor javne družbe, oblikovati revizijsko komisijo.

Revizijska komisija nadzira sistem računovodstva, notranje in zunanje revizije ter pomaga nadzornemu svetu pri oceni letnega poročila. O svojem delu in izsledkih mora revizijska komisija redno poročati nadzornemu svetu. Njen končni cilj je pomagati nadzornemu svetu pri strokovnem nadzoru nad temi področji in kot dodaten organ nadzora zunanjim uporabnikom zagotoviti večje zaupanje v računovodske izkaze.

Revizijske komisije so se iz nenatančno opredeljenega organa sčasoma razvile v pomembno funkcijo, ki pomaga nadzornemu svetu pri izvajanju njegovih nalog. Korporacijski škandali in neuspehi v zadnjih letih so vedno znova opozarjali, kako potreben je resnično neodvisen organ s potrebnim znanjem in sposobnostmi, ki je nadzornemu svetu nenehno v pomoč pri boljšem opravljanju njegovih nalog za varovanje družbe pred takimi dogodki. Danes imajo revizijske komisije pomembno vlogo pri spremljanju in nadziranju računovodskega poročanja, notranje kontrole in obvladovanja tveganj v družbi (Združenje nadzornikov Slovenije, 2009, str. 3).

Pred objavo računovodskih izkazov javne družbe je pomembno, da jih pregleda revizijska komisija kot dodaten nadzorni organ. S tem poveča zaupanje javnosti, ki je lahko omajano zaradi pogostih računovodskih škandalov. Prav tako mora revizor obveščati revizijsko komisijo o poteku revizije letnega poročila, zlasti o pomembnih pomanjkljivostih notranjih kontrol v povezavi s postopkom računovodskega poročanja. Po 282. členu ZGD–1 ima revizijska komisija pravico preveriti in pregledati vse podlage za letno poročilo. Revizijska komisija je odgovorna za pregled postavk letnega poročila ter oceno popolnosti in usklajenosti podatkov s podlagami. Revizijska komisija oceni sestavljeno letno poročilo in

pod predlog nadzornemu svetu, ki presodi njeno oceno in na podlagi ocene sestavi pisno poročilo za skupščino.

V revizijski komisiji mora biti v skladu z 280. členom ZGD–1 vsaj en član komisije neodvisen strokovnjak usposobljen za računovodstvo in revizijo. Ostali člani revizijske komisije so lahko le člani nadzornega sveta, ki so neodvisni od javne družbe. Vsi člani revizijske komisije pa morajo biti ustrezno usposobljeni za področje delovanja javne družbe.

Tudi Kodeks (2009, str. 16) priporoča, da nadzorni svet javne družbe v skladu z zakonskimi določbami ustanovi revizijsko komisijo. Predsednik revizijske komisije ne sme biti bivši član uprave javne družbe vsaj pet let po prenehanju funkcije člana uprave. Preostali člani revizijske komisije v večini ne smejo biti nekdanji člani uprave javne družbe oziroma je od upravljanja te funkcije minilo vsaj pet let. Revizijska komisija sodeluje z zunanjim in notranjim revizorjem tudi brez prisotnosti uprave ter skrbi za stalno in učinkovito komunikacijo.

Odgovornosti revizijske komisije so se razvijale desetletja (Pryor, 2009, str. 1). Vloga in odgovornosti revizijske komisije se povečujejo, zato se bo morala revizijska komisija zanesti na pomoč zunanjih in notranjih revizorjev, da bo lahko izpolnjevala zahtevne naloge, za katere je odgovorna. Če bo revizijska komisija učinkovito opravljala te naloge, bo lahko uprava prikazala boljše kooperativno upravljanje podjetja, s tem pa tudi podpirala splošno zdravje družbe (Paterakis & Cefaratti, 2014, str. 3–7).

2.3 Notranja revizija

V RS notranja revizija za javne družbe ni obvezna, obvezna pa je le za banke v skladu s 141. členom ZBan–2 in za zavarovalnice v skladu s 161. členom ZZavar-1.

Novejša definicija notranje revizije je, da je notranja revizija neodvisna, objektivna in svetovalna dejavnost, katere dodana vrednost je izboljšanje poslovanja družbe. Notranja revizija pomaga javni družbi doseči zastavljene cilje s sistematičnim in discipliniranim pristopom vrednotenja ter izboljšuje učinkovitost upravljanja javnih družb, upravljanja s tveganji in notranjimi kontrolami (Hodge, 2012, str. 1).

Ne zgolj organi v javni družbi, temveč tudi organi zunaj nje potrebujejo preverjene informacije; takšno preverjanje pa lahko zlasti v velikih javnih družbah in skupinah družb, kjer obstajajo tudi posebni (ne le skupni) in nasprotni interesi, zagotovi notranje revidiranje, ki se loteva problemov nepristransko (Turk, 1995, str. 27).

Izkazalo se je, da tiste družbe, ki imajo organizirano službo notranje revizije, so (Yasin & Nelson, 2012, str. 187–218):

- večje družbe,
- bolj nadzorovane,
- bolj konkurenčne,
- bolj likvidne,
- bolj dobičkonosne,
- bolj konzervativne v računovodskih usmeritvah,
- imajo bolj kompetentno upravo in računovodsko službo,
- imajo boljši nadzor upravljanja.

Notranji revizorji imajo glavno vlogo pri preprečevanju in odkrivanju prevar (Horvat, 2014, str. 10–11). Direktno sodelovanje med nadzornim svetom in notranjim revizorjem krepí neodvisnost slednjega ter hkrati povečuje učinkovitost nadzornega sveta in njegove revizijske komisije. Neodvisni notranji revizor je lahko pomemben vir informacij za nadzorni svet ali revizijsko komisijo, kar je še posebej pomembno v smislu preprečevanja in odkrivanja prevar, vključno s tistimi, v katere je vpletena uprava (Podgorelec & Kolar, 2013, str. 141–162).

Nadzorni organi vedno bolj izpostavljajo vlogo funkcije notranje revizije pri podpiranju revizijske komisije, da se zagotovi kakovost finančnega poročanja in revizije (Yasin & Nelson, 2012, str. 187–218).

Ena od najpomembnejših odgovornosti revizijske komisije je nadzor nad funkcijo notranje revizije organizacije (Anderson & Svare, 2013, str. 1). Revizijska komisija ocenjuje neodvisnost in učinkovitost dela notranje revizije (Schneider, 2010, str. 19–26).

3 ZUNANJI NADZOR NAD REVIDIRANIMI LETNIMI POROČILI JAVNIH DRUŽB

Za nadzor nad revidiranimi letnimi poročili javnih družb v RS je v skladu z ZTFI pristojna ATVP. Javne družbe pa so dolžne v skladu z zakonskimi določbami poročati o finančnih informacijah tudi ostalim nadzornim institucijam. V nadaljevanju jih bom podrobneje predstavila.

3.1 Agencija za trg vrednostnih papirjev

ATVP je pravna oseba javnega prava, zadolžena za nadzor nad trgom finančnih instrumentov. Je glavni regulator trga (Štiblar, 2013, str. 26). Njeno delovanje ureja ZTFI.

Pri opravljanju svojih nalog in pristojnosti je samostojna in neodvisna. Financira se z nadomestili za nadzor in s taksami, ki jih plačujejo nadzorovani subjekti, ter iz drugih prihodkov, ki jih plačujejo udeleženci trga finančnih instrumentov (O Agenciji za trg vrednostnih papirjev, 2015).

ATVP je bila ustanovljena z Zakonom o trgu vrednostnih papirjev (Ur. l. RS, št. 56/99, 31/00 – ZP-L, 52/02 – ZJA, 86/04, 28/06 in 114/06 – ZUE; v nadaljevanju ZTVP). »Pri izbiri pravnoorganizacijske oblike ATVP se je zakonodajalec zgledoval po ureditvi položaja v drugih evropskih državah (zlasti Franciji, Nizozemski in Danski)« (Mramor, 2000, str. 136–137). Ustanovljena je bila marca 1994. ATVP z opravljanjem svojih osnovnih nalog, to so nadzor, izdaja dovoljenj in reguliranje slovenskega trga finančnih instrumentov, prispeva k sistemski stabilnosti slovenskega kapitalskega trga in varnosti vlagateljev (Dvajseta obletnica delovanja Agencije za trg vrednostnih papirjev, 2015). Temeljno poslanstvo ATVP je zagotavljanje varnega, učinkovitega in preglednega trga finančnih instrumentov (Predstavitev Agencije za trg vrednostnih papirjev, 2014).

ATVP je pristojna za nadzor nad revidiranimi letnimi poročili tistih javnih družb, glede katerih ima RS položaj matične države članice oziroma položaj države članice gostiteljice.

ATVP je nadzor nad revidiranimi letnimi poročili javnih družb vršila že v preteklosti, ZTFI pa je iz vidika nadzora nad revidiranimi letnimi poročili javnih družb uvedel, da lahko ATVP v obsegu, potrebnem za doseg namena nadzora, nadzor vrši tudi z opravljanjem pregledov poslovanja javnih družb, kot to določa 144. člen ZTFI. ATVP pa lahko tudi v skladu s 145. členom ZTFI od revizorja javne družbe, ki je revidiral njeno letno poročilo, zahteva, da ji predloži informacije in dokumente, če je to potrebno za preverjanje in presojo v postopku nadzora.

ATVP je na podlagi 569. člena ZTFI tudi prekrškovni organ in v skladu s 558. členom ZTFI odloča o prekrških in izreka globe zaradi nepredložitve in vsebine revidiranih letnih poročil.

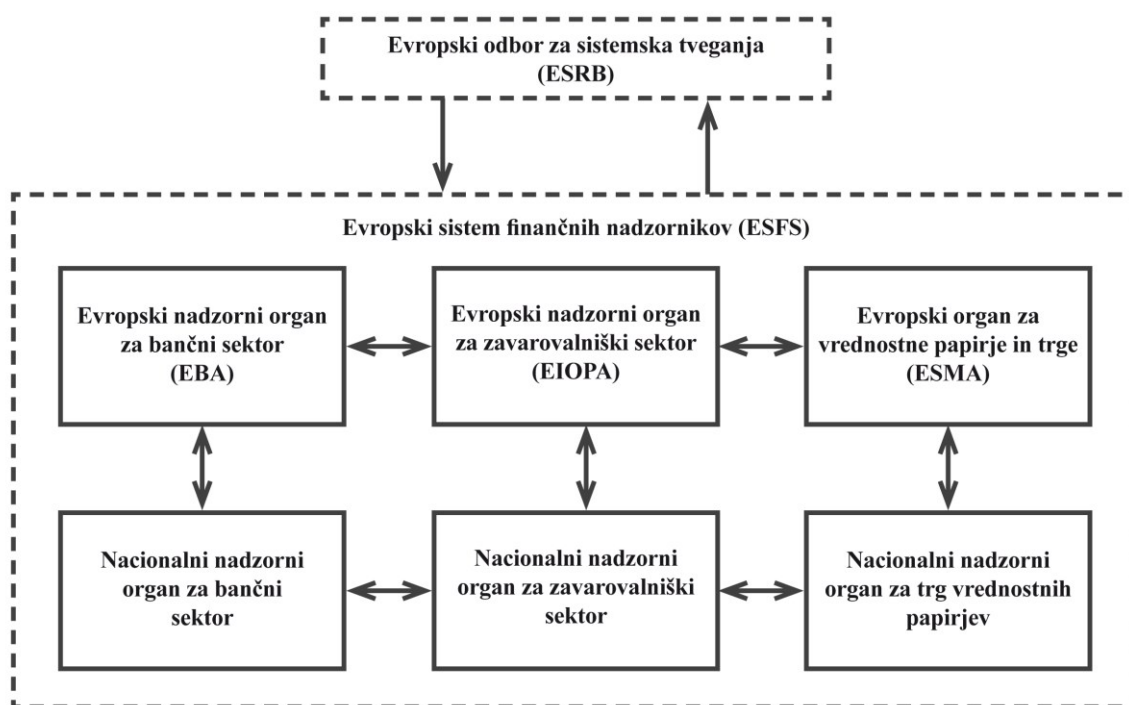
ATVP vsa leta svojega obstoja redno sodeluje s sorodnimi institucijami, kot so BS, AZN, Davčna uprava RS, ANR, Urad za preprečevanje pranja denarja, in z organi pregona. Pri tem sodelovanju gre največkrat za izmenjavo informacij in nadzornih praks, pa tudi za izobraževanje s področja vrednostnih papirjev. ATVP je poleg sodelovanja z domačimi institucijami aktivno vpeta tudi v mednarodne trge finančnih instrumentov. Tako je v času priključevanja RS k EU in pri prenosu evropske zakonodaje v slovenski pravni red aktivno sodelovala v relevantnih skupinah. Z vstopom RS v EU pa je postala redna članica združenja nadzornikov trga kapitala držav članic, takratnega Odbora evropskih nadzornikov trga vrednostnih papirjev (angl. *Committee of European Securities Regulators* – CESR), ki je od 1. 1. 2011 dalje ESMA. Prav tako pa je ATVP v vseh letih svojega

obstoja sodelovala tudi pri pregledih in ocenah, ki sta jih pripravljali Svetovna banka (angl. *World Bank*) in Mednarodni denarni sklad (angl. *International Monetary Fund*, v nadaljevanju IMF), kakor tudi pri vključevanju ter delu Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (angl. *Organisation for Economic Co-operation and Development*, v nadaljevanju OECD) (Dvajseta obletnica delovanja Agencije za trg vrednostnih papirjev, 2015).

3.2 Evropski organ za vrednostne papirje in trge

Posamezne države članice oziroma njihovi nadzorni organi so po prehodu na enoten pravni red znotraj EU združeni v enoten evropski organ za vrednostne papirje in trge. ATPV mora v skladu s 469.a členom ZTFI pri opravljanju svojih nalog sodelovati z ESMA na način, kot to določa Uredba 2010/1095/ES Evropskega parlamenta in Sveta o ustanovitvi Evropskega nadzornega organa in o spremembi Sklepa št. 716/2009/ES ter razveljavitvi Sklepa Komisije 2009/77/ES (Ur. l. EU, št. L331/84).

Slika 2 : Institucionalni okvir za finančno stabilnost EU

Vir: High-Level Group on Financial Supervision in EU, Report, 2009, str.58.

ESMA je neodvisen organ EU, ki prispeva k zaščiti stabilnosti finančnega sistema EU z zagotavljanjem integritete, transparentnosti, učinkovitosti in pravilnega delovanja trgov vrednostnih papirjev, kot tudi k zaščiti vlagateljev. ESMA sodeluje z ostalima dvema evropskima finančnima nadzornima organoma (Slika 2), to sta Evropski nadzorni organ za bančni sektor (angl. European Banking Authority) in Evropski nadzorni organ za

zavarovalniški sektor (angl. European Insurance and Occupational Pensions Agency) (Mednarodno sodelovanje, 2015).

Za podporo doseganja ciljev ESMA je Odbor nadzornikov (angl. *The Board of Supervisors*) ustanovil Stalni odbor za poročanje o družbah (angl. *The Corporate Reporting Standing Committee*, v nadaljevanju CRSC). CRSC je dejavna predvsem na področju revidiranja, računovodenja, periodičnega poročanja, shranjevanja nadzorovanih informacij ter koordinacije nadzornih aktivnosti nacionalnih nadzornih organov, ko gre za izvajanje oziroma usklajenost z MSRP.

CRSC je ustanovila stalno delovno skupino Usklajevalne seje evropskih organov za nadzor (v nadaljevanju EECS) (angl. *The European Enforcers Coordination Sessions*), ki je skupina, v kateri nacionalni nadzorni organi razpravljajo in izmenjujejo mnenja o izkušnjah z uveljavljanjem zahtev v zvezi s finančnim poročanjem. EECS o svojih ugotovitvah poroča CRSC (Corporate Reporting SC, 2015).

Smernice je ESMA objavila dne 28. 10. 2014. Smernice se uporabljajo za vse nacionalne nadzorne organe držav članic EU, ki so pristojne za nadzor nad finančnimi informacijami na podlagi DP. ATVP je v RS pristojni organ za nadzor nad finančnimi informacijami javnih družb. ATVP bi Smernice morala upoštevati tako, da jih vključi v svoje nadzorne prakse.

Cilj nadzora finančnih informacij je dosledna uporaba ustreznega okvira računovodskega poročanja in s tem preglednost finančnih informacij, ki so pomembne za odločanje vlagateljev in drugih uporabnikov. Nacionalni nadzorni organi z nadzorom finančnih informacij prispevajo k varovanju vlagateljev in spodbujajo zaupanje v trge (European Securities and Markets Authority, 2014, str. 9).

Za vlagatelje in druge uporabnike je pomembno, da lahko primerjajo finančne informacije različnih izdajateljev po celotni EU, zato je potrebno, da finančne informacije, ki jih objavljajo izdajatelji, temeljijo na dosledni uporabi ustreznega okvira računovodskega poročanja.

Pri odstopanjih od ustreznega okvira računovodskega poročanja pri revidiranih letnih poročilih bi se morali nacionalni nadzorni organi usklajeno odzivati. Hkrati bi morali nacionalni nadzorni organi zagotavljati enako uveljavljanje finančnih informacij po celotni EU, zato je pomembno, da enako razumejo načela, ki so določena v Smernicah.

Namen Smernic je (European Securities and Markets Authority, 2014, str. 9):

- spodbujati dosledno uporabo ustreznega okvira računovodskega poročanja, kar prispeva k učinkovitemu delovanju notranjega trga,

- izboljševati finančno stabilnost in
- povečevati zaupanje vlagateljev v finančne informacije.

Ker je ATVP pristojni organ za nadzor nad finančnimi informacijami javnih družb, je morala ESMA obvestiti, ali upošteva oziroma namerava upoštevati Smernice, in navesti razloge za vsako neupoštevanje ali namero neupoštevanja.

Po podatkih ESMA je RS ena izmed šestih držav (poleg Bolgarije, Nemčije, Irske, Avstrije in Švedske), ki niso usklajene s Smernicam, 22 držav (Belgija, Češka, Estonija, Grčija, Španija, Francija, Italija, Ciper, Latvija, Litva, Luksemburg, Madžarska, Malta, Nizozemska, Portugalska, Romunija, Slovaška, Finska, Velika Britanija, Norveška, in Islandija) je usklajenih s Smernicam, tri države (Danska, Hrvaška in Poljska) pa se nameravajo uskladiti s Smernicam v določenem roku.

3.3 Postopek nadzora in ugotovitev

ATVP je na podlagi 142. člena ZTFI pristojna in odgovorna za nadzor nad izpolnjevanjem obveznosti poročanja o revidiranih letnih poročilih javnih družb, glede katerih ima RS položaj matične države članice.

Na podlagi Direktive 2004/109/ES Evropskega parlamenta in sveta o uskladitvi zahtev v zvezi s preglednostjo informacij o izdajateljih, katerih vrednostni papirji so sprejeti v trgovanje na reguliranem trgu, in o spremembah Direktive 2001/34/ES (Ur. l. EU, št. L390/38) (v nadaljevanju DP) morajo vse države članice EU vzpostaviti računovodskega nadzornika, da preveri, ali so letna finančna poročila javnih družb sestavljena v skladu z ustreznim okvirom poročanja, to je veljavnimi računovodskimi standardi in zakonodajo (Kavanagh, 2010, str. 32–33). V RS to funkcijo izvaja ATVP, ki je imenovani pristojni organ v skladu z DP.

Po podatkih ATVP je bilo na dan 30. 4. 2015 v RS 61 javnih družb, ki so prikazane v seznamu, ki se nahaja v Prilogi 2. Skrajni rok objave letnega revidiranega poročila javnih družb za leto 2014 je bil dne 30. 4. 2015.

ATVP v skladu s 488. členom ZTFI, ki predpisuje obveznost varovanja zaupnih informacij, javnih družb, ki so kršila poročanje v zvezi z revidiranimi letnimi poročili, ne sme javno razkriti.

ATVP vsa revidirana letna poročila javnih družb pregleda v treh spodaj navedenih fazah.

V prvi fazi ATVP preveri:

- pravočasnost objave revidiranega letnega poročila (najkasneje v štirih mesecih po koncu poslovnega leta);
- ali je javna družba revidirano letno poročilo objavila na mestu, ki ga je izbrala za mesto objave;
- pravočasnost predložitve revidiranega letnega poročila v CSI.

ATVP je pri nadzoru ugotovila, da je v zakonsko določenem roku (do 30. 4. 2015) 59 javnih družb objavilo revidirano letno poročilo, ki se nanaša na poslovanje za leto 2014, in ga tudi predložilo v sistem CSI. Ena javna družba ni objavila letnega poročila in ga tudi ni predložila v sistem CSI. ATVP je družbi z odredbo naložila odpravo kršitev in zoper njo uvedla postopek o prekršku. Ena družba pa ima uvrščene v trgovanje na organiziranem trgu dolžniške vrednostne papirje, ki se vsak glasi na znesek najmanj 100.000 evrov. Za take javne družbe ZTFI predpisuje izjeme glede objave revidiranih letnih poročil, zato javni družbi ni bilo potrebno objaviti revidiranega letnega poročila (103. člen ZTFI).

V drugi fazi ATVP pregleda ali so v letnem poročilu vse bistvene sestavine letnega poročila, ki so določene z ZTFI in ZGD–1. Določbe ZTFI določajo sestavine letnega poročila in na podlagi tega ATVP preveri, ali letno poročilo vsebuje poslovno poročilo s predpisano vsebino, revidirano računovodsko poročilo, izjavo članov posloводства in revizorjevo poročilo.

ZGD–1 v 70. členu določa, kaj mora vsebovati poslovno poročilo. ATVP preveri, ali je družba v poslovno poročilo vključila informacijo kakšnim tveganjem in negotovostim je izpostavljena, izjavo o upravljanju družbe, dogodke, ki so bistveno vplivali na poslovanje družbe in so nastopili po koncu poslovnega leta, delež lastnih delnic v družbi in podatke iz 6. člena ZGD–1, za družbe za katere velja prevzemna zakonodaja.

ATVP v poslovnem poročilu pregleda:

- ali je družba v poslovno poročilo vključila dogodke, ki so bistveno vplivali na poslovanje družbe in so nastopili po koncu poslovnega leta (primerjava z objavami na SEOnetu in spletnih straneh družbe), pričakovan razvoj družbe, aktivnosti družbe na področju raziskav in razvoja ter obstoj podružnic družbe;
- izjavo o upravljanju družbe, ki vsebuje sklicevanje na Kodeks, opis glavnih značilnosti sistemov notranjih kontrol in upravljanja tveganj v družbi v povezavi s postopkom računovodskega poročanja, podatke o delovanju skupščine družbe in podatke o sestavi in delovanju organov vodenja ali nadzora ter njihovih komisij.

ATVP je pri pregledu revidiranih letnih poročil za leto 2014 ugotovila naslednje kršitve:

- v poslovnem poročilu letnega poročila za leto 2014 ena javna družba ni vključila informacijo kakšnim tveganjem in negotovostim je bila izpostavljena. ATVP v tem primeru ni ukrepala, ker je bila javna družba v likvidaciji;
- ena javna družba ni navedla revizijske komisije, kateri je ATVP z odredbo odredila odpravo kršitve in uvedla postopek o prekršku. Osem javnih družb ni imelo napisane sestave revizijske komisije ali ni opisalo delovanja revizijske komisije. Tem družbam je ATVP izdala opozorilo, v katerem je družbo opomnila na te kršitve. Opozorilo se izda, če se v nadzoru ugotovi kršitev predpisov, ko te kršitve po svojih značilnostih in obsegu nimajo pomembnih učinkov.

Javna družba s sedežem v RS mora pri sestavi revidiranega letnega poročila upoštevati določbe osmega poglavja prvega dela ZGD–1. Javne družbe, ki so zavezane h konsolidaciji, morajo sestaviti konsolidirano letno poročilo v skladu z MSRP. Javne družbe, ki niso zavezane h konsolidaciji, imajo možnost izbire sestave računovodskega poročila na podlagi SRS ali MSRP.

V letu 2014 je vseh 43 javnih družb, ki so zavezane h konsolidaciji, konsolidirano letno poročilo sestavilo v skladu z MSRP. Njihove obvladujoče družbe pa imajo možnost izbire sestave računovodskega poročila na podlagi SRS ali MSRP. V letu 2014 je 11 javnih družb, kar je približno 26 odstotkov sestavilo računovodsko poročilo za obvladujočo družbo v skladu s SRS.

Družbe, ki niso zavezane h konsolidaciji (v letu 2014 je bilo takih družb 16), imajo možnost izbire sestave računovodskega poročila na podlagi SRS ali MSRP. V letu 2014 je 15 javnih družb, kar je 94 odstotkov sestavilo računovodsko poročilo v skladu s SRS in ena javna družba je sestavila računovodsko poročilo v skladu s MSRP.

ATVP preveri, ali računovodsko poročilo vsebuje vse izkaze (izkaz finančnega položaja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov in izkaz gibanja kapitala) in priloge s pojasnili k izkazom ter ali je družba poročala v skladu z ustreznimi standardi.

ATVP pri nadzoru računovodskega poročila pregleda, ali je družba ustrezno pojasnila računovodske postavke v izkazih. ATVP lahko na podlagi 145. člena ZTFI od revizorja, ki je revidiral računovodsko poročilo, zahteva, da ji predloži informacije in dokumente, potrebne za preverjanje in presojo. Prav tako lahko ATVP za podatke, potrebne pri nadzoru letnih poročil, zaprosi ANR na podlagi sklenjenega medsebojnega sporazuma o sodelovanju.

Družba mora hkrati z objavo letnega poročila objaviti tudi revizorjevo poročilo, ki ga je podpisal revizor, odgovoren za revidiranje letnega poročila javne družbe. ATVP preveri, če

je revizorjevo poročilo priloženo, kakšno je mnenje in katera revizijska družba je letno poročilo revidirala.

ATVP je pri nadzoru letnih poročil ugotovila, da so revizorji izdali 52 pritrdilnih mnenj k računovodskim izkazom, od tega so pri šestih družbah revizorji k pritrdilnim mnenjem podali še pojasnjevalni odstavek, v katerem revizor na poseben način opozarja ali se sklicuje na katerokoli zadevo, za katero meni, da je to potrebno, ne da bi pri tem izrazil mnenje s pridržki. Revizorji so izdali šest mnenj s pridržkom k računovodskim izkazom in poleg pridržka podali še poudarjeno zadevo. Pri eni družbi je revizor mnenje v celoti zavrnil.

Pri nadzoru je ATVP ugotovila, da je največ revizijskih pregledov opravila družba DELOITTE Revizija, d.o.o., ki je pregledala poslovanje 14 javnih družb, družba ERNST&YOUNG, d.o.o. je pregledala poslovanje 13 javnih družb, KPMG Slovenija, d.o.o. pa 12 javnih družb. Vse tri revizijske hiše skupaj so opravile kar 67,24 odstotkov vseh pregledov, ostale javne družbe pa je pregledalo 12 različnih revizijskih hiš.

V tretji fazi oziroma podrobnejšem pregledu ATVP vsako leto na podlagi naključnih kriterijev natančneje pregleda od pet do deset revidiranih letnih poročil javnih družb. Kriteriji, na podlagi katerih se ATVP odloči za podrobnejši pregled, so:

- da so javne družbe pomembni akterji na slovenskem kapitalskem trgu oziroma v zvezi s katerimi je ATVP v javnih občilih (npr. časopis, internet, itd.) zasledila informacije, ki nakazujejo na nepravilnosti, povezane z razkrivanjem nadzorovanih informacij;
- da so to javne družbe, zoper katere je vložena na ATVP prijava;
- naključni izbor.

Podrobnejši pregled pomeni, da ATVP poleg zgoraj omenjenih dveh faz podrobneje pregleda in preveri:

- vse objave javne družbe na SEOnetu in ujemanje z navedbami v revidiranem letnem poročilu;
- lastniško strukturo javne družbe na Klirinško depotni družbi (v nadaljevanju KDD) in primerja podatke z objavljenimi podatki v revidiranem letnem poročilu. V primeru sprememb pomembnih deležev ATVP vzporedno pregleda, ali je pridobitelj/odsvojitelj o tem obvestil ATVP in posledično ali je javna družba spremembo deleža objavila. Glede pridobivanja lastnih delnic preveri, kakšne določbe ima javna družba v svojem statutu, in te določbe primerja s podatki v revidiranem letnem poročilu;
- ali je javna družba, ki je objavila izjavo o upravljanju kot ločeno poročilo, to navedla v poslovnem poročilu. Hkrati pa ATVP preveri, na katerem mestu je družba objavila izjavo o upravljanju in če le-ta vsebuje vse sestavine v skladu z zakonskimi določbami.

ATVP preveri vse podatke v revidiranem letnem poročilu tudi tako, da navedene podatke primerja s statutom javne družbe, jih primerja s podatki iz baze KDD in iz sodnega registra RS.

ATVP je za podrobnejši pregled izbrala pet javnih družb. ATVP pri podrobnejšem pregledu revidiranih letnih poročili javnih družb za leto 2014 ni ugotovila kršitev.

V primeru, da ATVP ugotovi kakršnekoli nepravilnosti v skladu z zgoraj omenjenimi fazami nadzora, izda odredbo o odpravi kršitev. Ko družba kršitev odpravi, izda ATVP ugotovitveno odločbo, katero potrdi senat ATVP. Za vse kršitve v revidiranih letnih poročilih javnih družb, ki štejejo za prekršek, prekrškovni organ ATVP uvede postopek o prekršku.

V primeru, da javna družba ne odpravi kršitev iz odredbe, lahko ATVP na podlagi 146. člena ZTFI izreče naslednje nadzorne ukrepe:

- od LJSE zahteva, da začasno in največ za deset zaporednih delovnih dni ustavi trgovanje z vrednostnimi papirji na trgu, če sumi, da javna družba ravna v nasprotju z določbami ZTFI;
- prepove trgovanje z vrednostnimi papirji na organiziranem trgu;
- objavi, da javna družba ne izpolnjuje svojih obveznosti;
- izreče druge nadzorne ukrepe, da zagotovi izpolnjevanje obveznosti javne družbe.

Po končanem nadzoru nad revidiranimi letnimi poročili se v Poročilu o opravljenem nadzoru povzame vse pomembnejše ugotovitve nadzora, s katerim se seznani tudi predsednik senata ATVP.

3.4 Ostale nadzorne institucije

Poleg ATVP v RS v skladu z zakonskimi določbami skrbijo za nadzor nad revidiranimi letnimi poročili javnih družb tudi ostale nadzorne institucije, ki so:

3.4.1 Ljubljanska borza

LJSE je delniška družba, ki zagotavlja varno, učinkovito in uspešno delovanje organiziranega trga v RS. Zagotavlja pogoje, ki so potrebni pri posredovanju med ponudbo in povpraševanjem po vrednostnih papirjih in drugih finančnih instrumentih. LJSE zagotavlja, da je trgovanje z vrednostnimi papirji organizirano, pregledno, likvidno in učinkovito (Poslanstvo, vizija in strategija, 2015).

LJSE upravlja sistem CSI. ATVP je LJSE pooblastila za upravljanje sistema CSI, ki ga upravlja pod nazivom Info hramba. V Info hrambo morajo javne družbe predložiti vse nadzorovane informacije, kar velja tudi za revidirana letna poročila. Predložitev nadzorovanih informacij v Info hrambo šteje za predložitev ATVP.

344. člen ZTFI in 3. člen Sklepa o podrobnejših pravilih o borznem trgu (Ur. l. RS, št. 106/07) določata ukrepe LJSE za redno preverjanje, ali javne družbe izpolnjujejo obveznosti glede objave nadzorovanih informacij. Zaradi navedenega so izdajatelji vrednostnih papirjev o nadzorovanih informacijah dolžni obveščati tudi LJSE.

Vrsta, obseg, način izvajanja in druge lastnosti ukrepov za redno preverjanje obveznosti objave nadzorovanih informacij, se med seboj lahko razlikujejo tudi glede na vrsto nadzorovane informacije (npr. revidirano letno poročilo, četrtno poročilo, obveščanje o pomembnih deležih, druge nadzorovane informacije, notranje informacije in drugo).

Prav tako 67. člen Pravil borze (Ur. l. RS, št. 88/10, 89/11, 71/12, 84/12, 44/13, 81/13, 80/14 in 88/15) določa ukrepe LJSE za preverjanje izpolnjevanja obveznosti razkrivanja nadzorovanih informacij. Če javna družba ne obvešča javnosti glede nadzorovanih informacij, lahko LJSE na podlagi omenjenih pravil:

- pozove izdajatelja za pojasnitev razlogov in okoliščin v zvezi z neizpolnjevanjem obveznosti glede objave nadzorovanih informacij;
- začasno ustavi trgovanje na zahtevo izdajatelja, če obstaja nevarnost kršitev določb o obveznosti glede objave nadzorovanih informacij;
- obvesti ATVP, če s strani tretjih oseb prejme obvestilo ali naznanilo o sumu kršitev obveznosti objave notranje informacije;
- obvesti ATVP o ugotovljenem neizpolnjevanju obveznosti glede objave nadzorovanih informacij javnih družb.

LJSE v letu 2015 ni zaznala kršitev poročanja o revidiranih računovodskih izkazih javnih družb za leto 2014 in je o tem obvestila ATVP.

3.4.2 Banka Slovenije

V RS je na dan 30. 4. 2015 imelo uvrščeno vrednostne papirje v trgovanje na organiziran trg šest bank. Banke, ki imajo uvrščene vrednostne papirje na organiziran trg LJSE, imajo dva nadzornika, in sicer ATVP in BS.

BS je centralna banka RS. Ja pravna oseba javnega prava, ki samostojno razpolaga z lastnim premoženjem. Je v izključni državni lasti s finančno in upravljavsko avtonomijo. BS in njeni člani organov odločanja so neodvisni (O Banki Slovenije, 2015).

V skladu z določbo 23. člena Zakona o Banki Slovenije (Ur. l. RS, št. 72/06 – UPB in 59/11) BS opravlja nadzor nad bankami, hranilnicami in drugimi osebami na podlagi ZBan–2 in na tej podlagi oblikuje, uveljavlja in nadzoruje sistem pravil, ki zagotavljajo standarde varnega poslovanja bank in hranilnic. BS pri nadzoru upošteva standarde in priporočila, ki jih oblikujejo pristojne domače in tuje institucije.

BS je pristojna in odgovorna za izvajanje nadzora nad bankami v skladu z 8. členom ZBan–2 in Uredbo 2013/1024/EU Sveta o prenosu posebnih nalog, ki se nanašajo na politike bonitetnega nadzora kreditnih institucij, na Evropsko centralno banko (Ur. l. EU, št. L287/63), razen nalog in pristojnosti bonitetnega nadzora, za katere je v skladu z omenjeno Uredbo prisojna in odgovorna Evropska centralna banka.

Banke morajo pripraviti konsolidirane in nekonsolidirane finančne izkaze v skladu z MSRP. BS je objavila Sklep o poslovnih knjigah in letnih poročilih bank in hranilnic (Ur. l. RS, št. 50/15), ki predpisuje, da morajo banke pripraviti svoje računovodske izkaze v skladu z MSRP in predložiti nerevidirane letne računovodske izkaze BS v rokih, ki jih določa 3. člen Izvedbene uredbe komisije 2014/680/EU Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi izvedbenih tehničnih standardov v zvezi z nadzorniškimi poročanjem institucij v skladu z Uredbo 575/2013/EU (Ur. l. EU, št. L191/1), to je do 11. 2. za prejšnje leto. Banka mora v 15 dneh po sprejemu letnega poročila, vendar najpozneje v šestih mesecih po koncu koledarskega leta objaviti letno poročilo skupaj z revizorjevim poročilom v skladu z 92. členom ZBan–2. Banke, ki kotirajo na LJSE, morajo objaviti svoje letno poročilo in ga predložiti ATVP vključno z revidiranimi računovodskimi izkazi v štirih mesecih po koncu poslovnega leta ter zagotoviti, da so ti podatki javno dostopni vsaj pet let po objavi.

3.4.3 Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve

AJPES je pravna oseba javnega prava. AJPES je ustanovila RS (Vizitka, 2015).

Javne družbe morajo v skladu z 58. členom ZGD-1 revidirana letna poročila zaradi javne objave predložiti tudi AJPES, in sicer v osmih mesecih po koncu poslovnega leta.

AJPES mora objaviti revidirana letna poročila, tako da jih zajame v informatizirani obliki in jih objavi na svojih spletnih straneh. AJPES je pooblaščen za zbiranje, obdelovanje in posredovanje podatkov iz revidiranih letnih poročil ter objavo le-teh. Večina poslovnih subjektov predloži AJPES letno poročilo hkrati za tri namene, in sicer za namen državne statistike, za namen zagotovitve javnosti ter tudi davčni namen. Javna družba, ki mora objaviti svoje letno poročilo v štirih mesecih po koncu poslovnega leta, predloži letno

revidirano poročilo AJPES le za državno statistiko in davčni namen (Javne storitve Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve, 2015).

AJPES je na podlagi 71.a člena Zakona o plačilnem prometu (Ur. l. RS, št. 110/06 – UPB) tudi prekrškovni organ in v skladu z Zakonom o prekrških (Ur. l. RS, št. 29/11–UPB, v nadaljevanju ZP–1) odloča o prekrških zaradi nepredložitve revidiranih letnih poročil javnih družb.

3.4.4 Agencija za zavarovalni nadzor

V RS sta na dan 30. 4. 2015 imeli uvrščene vrednostne papirje v trgovanje na organiziran trg ena zavarovalnica in ena pozavarovalnica. Zavarovalnice, ki imajo uvrščene vrednostne papirje na organiziran trg, imajo dva nadzornika, in sicer ATVP in AZN.

AZN je pravna oseba javnega prava zadolžena za nadzor nad zavarovalnim trgom. Pri svojem delu je samostojna in neodvisna in odgovorna Državnemu zboru RS. Cilj AZN je zmanjšanje in odpravljanje nepravilnosti v zavarovanju, varovanje interesov zavarovalcev in omogočanje delovanja zavarovalnega gospodarstva ter pozitivnega vpliva le-tega na celotno gospodarstvo (O Agenciji za zavarovalni nadzor, 2016).

AZN izvaja nadzor nad subjekti nadzora, ki so zavarovalnice, zavarovalno zastopniške družbe, zavarovalno posredniške družbe, zavarovalnimi zastopniki ter zavarovalnimi posredniki, v skladu z ZZavar-1 (Naloge in pristojnosti, 2015).

AZN je v skladu z ZZavar-1 tudi prekrškovni organ, ki zaradi kršitev ZZavar-1 odloča o prekrških in izreka globe.

Zavarovalnice morajo pripraviti svoje nekonsolidirane in konsolidirane računovodske izkaze v skladu z MSRP. Zavarovalnica je dolžna predložiti AZN revidirano letno poročilo in revizorjevo poročilo v osmih dneh po prejemu revizorjevega poročila ali najkasneje v štirih mesecih po koncu koledarskega leta. Poleg revizorjevega poročila, ki ga opredeljuje ZGD-1, morajo zavarovalnice k letnemu poročilu predložiti še dodatno revizorjevo poročilo. Zavarovalnice morajo v šestih mesecih po koncu koledarskega leta na svojih javnih spletni straneh objaviti letno poročilo skupaj z revizorjevim poročilom in zagotoviti, da so ti podatki javno dostopni vsaj pet let po objavi. Zavarovalnice in pozavarovalnice, ki kotirajo na LJSE, morajo objaviti svoje letno poročilo in ga predložiti ATVP vključno z revidiranimi računovodskimi izkazi v štirih mesecih po koncu poslovnega leta.

4 NADZOR NAD KAKOVOSTJO REVIDIRANJA LETNIH POROČIL JAVNIH DRUŽB

Nadzor nad kakovostjo revidiranja revizijskih družb in pooblaščenih revizorjev, ki opravljajo revizijo revidiranih letnih poročil javnih družb, opravljata SIR in ANR v skladu s svojimi pristojnostmi po ZRev–2. Obe instituciji bom nadalje bolj predstavila. Revizijske družbe so dolžne poročati ANR in SIR na podlagi Pravilnika o rednem letnem poročanju revizijskih družb (Ur. l. RS, št. 80/09) in Pravilnika o poročanju revizijskih družb (Ur. l. RS, št. 72/10).

4.1 Agencija za javni nadzor nad revidiranjem

ANR je z delovanjem pričela 1. 3. 2009, ko je stopil v veljavo ZRev–2. ANR je pravna oseba javnega prava in pri svojem delu neodvisna in samostojna. Zadolžena je za odločanje o postopkih nadzora nad kakovostjo dela pooblaščenih revizorjev in revizijskih družb in izrekanje ukrepov nadzora (Predstavitev Agencije za javni nadzor nad revidiranjem, 2015).

ANR poleg nadzora nad kakovostjo revidiranja:

- sprejema pravila revidiranja,
- izobražuje pooblašcene revizorje,
- izdaja dovoljenja za opravljanje dejavnosti revidiranja in nalog pooblaščenega revizorja ter
- ima odgovornost zagotavljanja kakovosti revizijskega dela pooblaščenih revizorjev in revizijskih družb.

ANR je v skladu z ZRev–2 tudi prekrškovni organ, ki v primeru kršitev revidiranja odloča o prekrških in izreka globe.

ANR sodeluje tudi z BS, ATVP, AZN in Finančno upravo RS ter ima z njimi podpisane sporazume o medsebojnem sodelovanju z namenom učinkovitejšega opravljanja nadzora vsake od naštetih nadzornih institucij.

4.2 Slovenski inštitut za revizijo

Na podlagi 11. člena Zakona o revidiranju (Ur. l. RS, št. 32/93 in 65/93; v nadaljevanju ZRev–1) je SIR ustanovila Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije. Ustanovljen je bil 29. 7. 1993 kot zavod. Tudi po ZRev–2 SIR še vedno ohranja status pravne osebe zasebnega prava (Slovenski inštitut za revizijo, 2015, str. 1).

Revizijski svet je najpomembnejši organ SIR, kot to določata ZRev-2 in Statut Slovenskega inštituta za revizijo (Ur. l. RS, št. 14/2009), ter skrbi za strokovnost revizorjev, kakovost opravljanja revizijskih storitev ter ugled revizijske stroke v javnosti. Ima sedem članov, in sicer direktor je član po funkciji, štirje člani morajo biti pooblaščenih revizorji, dva člana, predstavnika zainteresirane javnosti, pa morata imeti ustrezna strokovna znanja in izkušnje s področja financ in računovodstva (Slovenski inštitut za revizijo, 2015, str. 3).

SIR v skladu z ZRev-2 (Naloge inštituta, 2015):

Opravlja naloge in pristojnosti na področju revidiranja in ostalih strokovnih področjih, povezanih z revidiranjem.

SIR med ostalim opravlja naslednje naloge in pristojnosti:

- sprejema in objavlja računovodske standarde, pravila revidiranja, poslovno finančne standarde in pravila, pravila notranjega revidiranja in drugo;
- določa Hierarhijo pravil revidiranja;
- določa strokovna znanja in izkušnje, potrebne za opravljanje nalog pooblaščenega revizorja;
- organizira strokovno izobraževanje in preizkuse strokovnih znanj za naziv pooblaščenih revizor;
- opravlja nadzor nad kakovostjo dela revidiranja;
- odloča o izdaji dovoljenj za opravljanje storitev revidiranja ter nalog pooblaščenega revizorja;
- opravlja druge strokovne naloge in storitve, povezane z razvojem revizijske stroke in drugih strokovnih področij, povezanih z revidiranjem;
- vodi registre revizijskih družb in pooblaščenih revizorjev (na dan 31. 12. 2014 je bilo v register revizorjev vpisanih 317 revizorjev in 57 revizijskih družb (Slovenski inštitut za revizijo, 2015, str. 4);
- opravlja druge naloge, določene z zakonom oziroma Statutom SIR.

4.3 Postopek nadzora in ugotovitev

Nadzor nad kakovostjo dela pooblaščenih revizorjev oziroma revizijskih družb se izvaja z namenom preverjanja, če pooblaščenih revizor oziroma revizijska družba pri opravljanju revidiranja ravna v skladu s pravili revidiranja (Agencija za javni nadzor nad revidiranjem, 2014b, str. 4).

Kot to določa ZRev-2, nadzor nad kakovostjo revidiranja revizijskih družb in pooblaščenih revizorjev opravljata tako ANR kot SIR, ukrepe nadzora pa izreka samo ANR. Po ZRev-2

opravlja SIR nadzor tako, da je vsaka revizijska družba, ki revidira javne družbe, pregledana najmanj enkrat v treh letih, vse druge revizijske družbe pa najmanj enkrat v šestih letih (Agencija za javni nadzor nad revidiranjem, 2014b, str. 4).

SIR je v letu 2014 opravljal nadzor v skladu z ZRev-2 in na podlagi Načrta opravljanja nadzorov za leto 2014, ki so ga pripravile strokovne službe SIR v sodelovanju s strokovnimi službami ANR na podlagi sprejetega strateškega načrta. Opravljanje nadzora v skladu s sprejetim načrtom je SIR začel januarja 2014.

Preglede poslovanja nadzorovanih subjektov (revizijskih družb) opravlja SIR na sedežu nadzorovanih subjektov. Zaradi morebitnega navzkrižja interesov nadzorovanih subjektov nikoli ne izberejo izvajalci nadzora sami, zato nekatere med njimi predlaga ANR, dokončni izbor pa je v skladu s pooblastili Revizijskega sveta v pristojnosti direktorja SIR. Če obstaja pri posameznem izvajalcu nadzora nasprotje interesov v povezavi z določenim naročnikom, ta izvajalec pri tem nadzorovanem subjektu ne opravlja nadzora (Slovenski inštitut za revizijo, 2015, str. 6).

Vsak izvajalec nadzora mora za nadzirano revizijsko družbo oziroma za nadziranega pooblaščenega revizorja sestaviti zapisnik, v katerem podrobno opiše kršitve, ki jih je ugotovil v postopku nadzora, ter po potrebi dodati vso dokumentacijo, ki jo je pridobil v nadzornem postopku. Skupni zapisnik o opravljenem nadzoru nad revizijsko družbo predloži SIR revizijski družbi, posamezne zapisnike pa nadziranim pooblaščenim revizorjem najkasneje v osmih dneh po opravljenem nadzoru s pozivom, da v 15 dneh predložijo pisne pripombe. Vse zapisnike in pripombe k njim obravnava Revizijski svet, ki za vsak nadziran subjekt ugotavlja, ali je mogoče na podlagi nadzora sklepati o sumu pomembnejših nepravilnosti, ki bi zahtevale ustrezno ukrepanje. O sumu morebitnih pomembnejših nepravilnosti SIR obvesti ANR za vsak posamezen nadziran subjekt v svojem strokovnem mnenju. SIR izroči ANR tudi vso pridobljeno dokumentacijo, vključno z zapisnikom, pripombami k zapisniku in priporočili za izboljšanje poslovanja revizijskih družb oziroma kakovostnejše opravljanje nalog pooblaščenih revizorjev (Slovenski inštitut za revizijo, 2015, str. 6).

Podatki o nadzorih in ugotovitvah, ki jih je opravil SIR v letu 2014:

- Na dan 31. 12. 2014 je bilo v RS 57 revizijskih družb. SIR je opravil 18 pregledov poslovanja revizijskih družb (31,6-odstotni delež nadziranih revizijskih družb). SIR je ugotovil pomembne nepravilnosti pri osmih revizijskih družbah.
- Na dan 31. 12. 2014 je bilo v RS 198 pooblaščenih revizorjev. SIR je opravil 24 pregledov poslovanja pooblaščenih revizorjev (12,1-odstotni delež nadziranih pooblaščenih revizorjev). SIR je ugotovil pomembne nepravilnosti pri osmih pooblaščenih revizorjih.

SIR ne izreka sankcij pooblaščenim revizorjem in revizijskim družbam, ker je za izrekanje sankcij v skladu z ZRev–2 pristojna ANR, se pa v strokovnih mnenjih, ki jih Revizijski svet pripravi za ANR, opredeli o pomembnejših nepravilnostih, ki so bile ugotovljene v postopku nadzora. Samo izvajanje nadzora v skladu z odobrenim načrtom je bilo torej dodeljeno SIR, ANR pa je na podlagi dokumentacije, ki jo je skupaj s strokovnim mnenjem Revizijskega sveta prejela od SIR, odločala o morebitnih sankcijah, ki bi izvirale iz opravljenega nadzora. O ugotovitvah nadzora je v strokovnih mnenjih SIR obvestil ANR.

ANR je nadzorni organ, ki opravlja nadzor nad zagotavljanjem kakovosti dela pooblaščenih revizorjev in revizijskih družb in preverja, ali revizijska družba oziroma pooblaščen revizor pri opravljanju revidiranja ravna v skladu s pravili revidiranja.

Nadzor nad zagotavljanjem kakovosti dela revizijskih družb se zagotavlja s preverjanjem, ali posamezni subjekti izpolnjujejo pogoje za izdajo dovoljenja za opravljanje storitev revidiranja in s sprotnim preverjanjem, ali pooblaščen revizorji izpolnjujejo pogoje za izdajo dovoljenja za opravljanje storitev revidiranja. Nadzor nad zagotavljanjem kakovosti dela revizijskih družb se zagotavlja tudi s spremljanjem, zbiranjem in preverjanjem poročil in obvestil revizijskih podjetij in drugih oseb, ki so po ZRev–2 oziroma drugih zakonskih določbah dolžne poročati SIR oziroma ga obveščati o posameznih dejstvih in okoliščinah. Temeljna naloga ANR pa je opravljanje pregledov poslovanja revizijskih družb ter izrekanje ukrepov nadzora v primeru ugotovljenih nepravilnostih (Agencija za javni nadzor nad revidiranjem, 2015b, str. 9)

Nadzor nad revizijsko družbo vključuje (Agencija za javni nadzor nad revidiranjem, 2015b, str. 9):

- pregled sistema obvladovanja kakovosti znotraj revizijske družbe;
- preverjanje neodvisnosti pooblaščenega revizorja od naročnika revizije;
- preverjanje skladnosti postopkov revidiranja s pravili revidiranja;
- ocene kakovosti in količine porabljenih dejavnikov (sestava revizijske skupine in delovne ure);
- pregled zaračunanih revizijskih storitev;
- neposredni nadzor nad delom pooblaščenih revizorjev.

ANR v primeru ugotovljenih nepravilnosti revizijskih družb lahko izreče naslednje ukrepe (Agencija za javni nadzor nad revidiranjem, 2015b, str. 10):

- odredi odpravo kršitev,
- odredi dodatne ukrepe;

- odvzame dovoljenje.

ANR lahko odvzame revizijski družbi dovoljenje za opravljanje storitev revidiranja v naslednjih primerih (Agencija za javni nadzor nad revidiranjem, 2015b, str. 10):

- če je bilo dovoljenje pridobljeno z navajanjem neresničnih podatkov;
- če je revizijski družbi odredila dodaten ukrep glede razrešitve člana uprave in imenovanje novega;
- če revizijska družba ne ravna v skladu z odredbo o odpravi kršitev, če uprava revizijske družbe ne opravi dodatnih ukrepov za odpravo ugotovljenih kršitev;
- če je revizijska družba v zadnjih dveh letih več kot štirikrat kršila dolžnost pravočasnega in pravilnega poročanja oziroma obveščanja SIR ali kako drugače ovirala opravljanje nadzora nad njenim poslovanjem;

Neposredni nadzor nad pooblaščenimi revizorji poteka tako, da se preveri kakovost njihovega dela s tem, da se pregleda celotna revizijska dokumentacija, ki se nanaša na opravljeno revizijo najmanj enega naročnika v obdobju od zadnjega opravljenega nadzora (Agencija za javni nadzor nad revidiranjem, 2015a, str. 6).

ANR lahko v postopku nadzora nad pooblaščenim revizorjem izreče naslednje ukrepe (Agencija za javni nadzor nad revidiranjem, 2015a, str. 6):

- odredi odpravo kršitev,
- izda opomin,
- pogojno odvzame dovoljenje,
- odvzame dovoljenje.

ANR lahko odvzame dovoljenje za opravljanje nalog pooblaščenega revizorja v naslednjih primerih (Agencija za javni nadzor nad revidiranjem, 2015a, str. 7):

- če je bilo dovoljenje pridobljeno z navajanjem neresničnih podatkov;
- če ob pridobitvi dovoljenja niso bili izpolnjeni zakonski pogoji;
- če je oseba pravnomočno obsojena za kaznivo dejanje zoper premoženje oziroma gospodarstvo in kazni še ni bila izbrisana iz kazenske evidence;
- če pooblaščen revizor pri izvajanju nalog revizije krši prepoved glede neprekinjenosti opravljanja revizije računovodskih izkazov kot ključnega partnerja, naložb v tej pravni osebi, povezanosti s pravno osebo in bi zaradi tega lahko obstajal dvom v neodvisnost in nepristranskost revidiranja ter prevzema vodstvenega položaja v revidirani pravni osebi pred potekom najmanj dveh let po tem, ko je prenehal sodelovati pri revizijskem poslu kot pooblaščen revizor ali ključni revizijski partner;

- če pooblaščen revizor krši pravila revidiranja in je zaradi te kršitve poročilo o revidiranju, ki ga je podpisal, pomanjkljivo oziroma zavajajoče;
- če pooblaščen revizor krši dolžnost varovanja zaupnih podatkov;
- če ponavljajoče krši določbe ZRev–2 oziroma drugih zakonov in predpisov, ki urejajo revidiranje, tako da mu je zaradi tovrstnih kršitev bil že dvakrat izrečen opomin.

Pogojni odvzem dovoljenja revizijski družbi ali pooblaščenemu revizorju pa lahko izreče ANR hkrati z odločbo o odvzemu dovoljenja. V takem primeru do odvzema dovoljenja ne bo prišlo, če pooblaščen revizor ali revizijska družba v času, ki ga določi ANR, ki pa ne sme biti krajši od šestih mesecev in ne daljši od dveh let, ne bosta storila nove kršitve, za katero je možno odvzeti dovoljenje.

ANR je v letu 2014 proučila vso dokumentacijo, ki ji jo je posredoval SIR. Dokumentacija SIR je pridobljena v okviru nadzora in vsebuje zapisnike, pripombe na zapisnike ter strokovna mnenja revizijskega in strokovnega sveta SIR. V primeru ugotovljenih nepravilnosti oziroma kršitev pravil revidiranja je strokovni svet ANR začel postopek za izrek ukrepa nadzora (Agencija za javni nadzor nad revidiranjem, 2015b, str. 15).

Načelo zakonitosti obdelave osebnih podatkov zahteva, da posamezen zakon določa obdelavo osebnih podatkov in osebne podatke, ki se obdelujejo. Informacijska pooblaščenka je po pregledu ZRev–2 ugotovila, da objava osebnih imen pooblaščenih revizorjev, katerim je bil izrečen ukrep nadzora ANR, v ZRev–2 ni urejena. Četudi je interes javnosti in udeležencev na trgu za objavo osebnih podatkov še tako pomemben, je potrebno upoštevati, da so posegi v informacijsko zasebnost posameznika dopustni samo, če je tako jasno določeno z zakonom, zakonodajalec pa je pri tem upošteval načelo sorazmernosti glede obsega objave osebnih podatkov. Prav tako ZRev–2 ne določa, da nadzornik objavi pravnomočne ukrepe zoper revizijske družbe in jih tudi poimensko navede, čeprav pri objavi revizijskih družb, katerim je bil izrečen ukrep ANR, ne gre za objavo osebnih podatkov. ANR tako do spremembe zakona poimensko ne objavlja izrečenih ukrepov nadzora pooblaščenim revizorjem in revizijskim družbam (Agencija za javni nadzor nad revidiranjem, 2011).

ANR je v letu 2014 uvedla 34 nadzornih postopkov zoper revizijske družbe, za katere so obstajali dokazi, da so pri poslovanju kršile ZRev–2, in sicer je izdala eno odredbo o odpravi kršitev z dodatnim ukrepom in 33 odredb o odpravi kršitev. Dvanajst postopkov je že zaključenih z izdajo odločbe o ugotovitvi odprave kršitev. V letu 2013 ena revizijska družba ni odpravila kršitev, ki ji je ANR naložila z odredbo, zato ji je v letu 2014 izrekla odvzem dovoljenja zaradi neizpolnitve naloženih ukrepov (Agencija za javni nadzor nad revidiranjem, 2015a, str. 15).

ANR je v letu 2014 uvedla 11 nadzornih postopkov zoper pooblaščne revizorje, za katere je obstajal utemeljen sum, da so pri revidiranju kršili pravila revidiranja od tega je bil v dveh primerih pooblaščenima revizorjema izrečen ukrep nadzora opomin, v enem primeru pa odredba o odpravi kršitev. Osem postopkov zoper pooblaščne revizorje pa še ni zaključenih. ANR je v letu 2014 zaključila pet postopkov za izrek ukrepa nadzora, in sicer je izdala tri odločbe o izreku opomina in dve odločbi o odpravi kršitev po izdani odredbi o odpravi kršitev (Agencija za javni nadzor nad revidiranjem, 2015a, str. 15).

V letu 2014 je ANR izdala 16 upravnih aktov pooblaščenim revizorjem, in sicer (Agencija za javni nadzor nad revidiranjem, 2015a, str. 15):

- štiri odločbe o začetku postopka za izrek opomina,
- dve odločbi o začetku postopka za odvzem dovoljenja,
- štiri odločbe o izreku opomina,
- tri odredbe o odpravi kršitev,
- ena odločba o zavrnitvi ugovora pooblaščenega revizorja zoper odredbo o odpravi kršitev,
- dve ugotovitveni odločbi o odpravi kršitev.

V letu 2014 je ANR izdala revizijskim družbam 52 upravnih aktov, in sicer (Agencija za javni nadzor nad revidiranjem, 2015a, str. 16):

- eno odločbo o začetku postopka za odvzem dovoljenja,
- eno odločbo o odvzemu dovoljenja revizijski družbi, pri
- 33 odredb o odpravi kršitev,
- dve odredbi o odpravi kršitev z dodatnimi ukrepi,
- 12 ugotovitvenih odločb o odpravi kršitev,
- tri odločbe o zavrnitvi ugovora revizijske družbe zoper odredbo o odpravi kršitev.

ANR kot javni neodvisni nadzornik v skladu z ZRev–2 opravlja tudi nadzor nad SIR pri izvajanju njegovih nalog na podlagi zakona. Pristojnosti za nadzor ANR nad SIR je uvedel ZRev–2, ki je implementiral v slovensko zakonodajo evropsko direktivo o obveznih revizijah, v zvezi z neodvisnim opravljanjem nadzora nad revizijskimi družbami in pooblaščenimi revizorji. Namen ustanovitve ANR je bil ravno v njegovi avtonomnosti in neodvisnosti od revizijske stroke (Agencija za javni nadzor nad revidiranjem, 2015a, str. 17).

ANR opravlja nadzor nad SIR v tistem delu, kjer ima le-ta javna pooblastila. ANR preverja in nadzira pravilnost izdaje dovoljenj in registracije vseh subjektov nadzora, preverja izvajanje programa stalnega izobraževanja, ki ga izvaja SIR. ANR prav tako nadzira SIR v načrtovanju nadzora kakovosti dela pooblaščenih revizorjev in revizijskih družb, s čimer

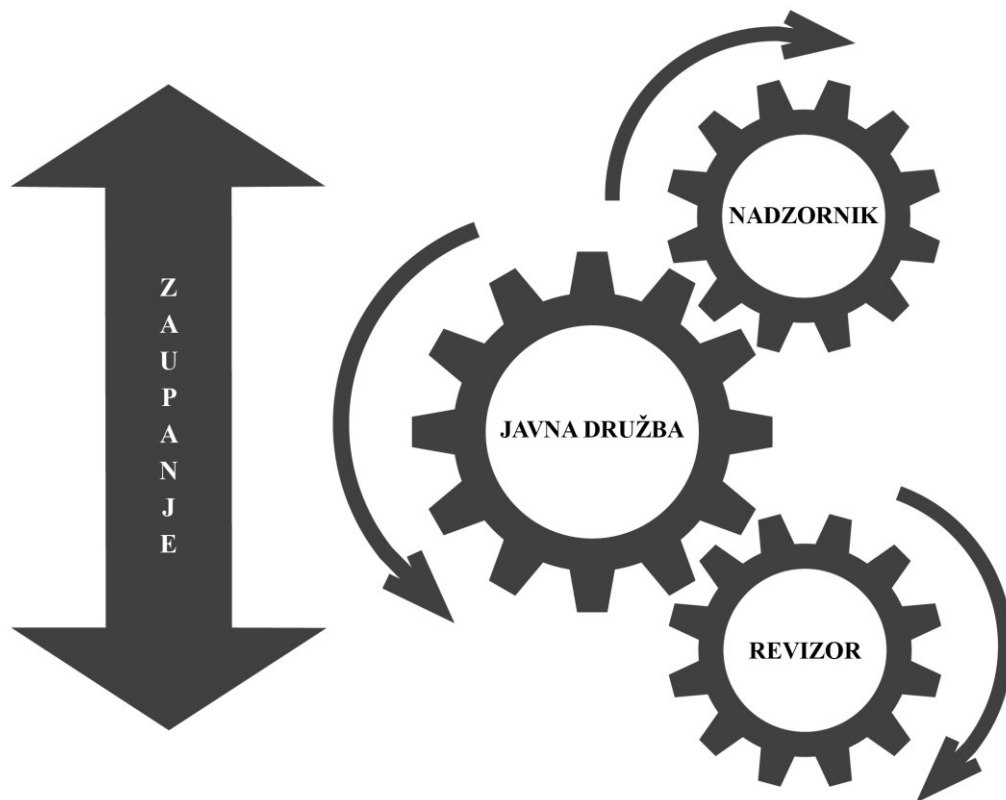
zagotavlja kakovost njihovega dela. ZRev-2 omogoča ANR, da daje zahteve SIR za izredne preveritve kakovosti revidiranja ter ocenjevanja vrednosti in ji mora nato na zahtevo omogočiti dostop do vseh dokumentov oziroma ji izročiti vso dokumentacijo z ustreznimi pojasnili, ki jih potrebuje za izvajanje svojega nadzora (Agencija za javni nadzor nad revidiranjem, 2015a, str. 17).

5 POMANKLJIVOSTI TER UKREPI ZA IZBOLJŠANJE NADZORA

V letih 2007 in 2008 je finančna kriza razkrila pomembne pomanjkljivosti pri finančnem nadzoru v posameznih primerih kot tudi v zvezi s celotnim finančnim sistemom. Nadzorni modeli na nacionalni ravni zaostajajo za finančno globalizacijo ter integracijo in medsebojno povezanostjo evropskih finančnih trgov, na katerih veliko finančnih institucij posluje tudi čez mejo. Med krizo so se pokazale pomanjkljivosti na področju sodelovanja, usklajevanja, dosledne uporabe prava EU in zaupanja med nacionalnimi nadzornimi organi Uredba 2010/1095/ES Evropskega parlamenta in Sveta o ustanovitvi Evropskega nadzornega organa in o spremembi Sklepa št. 716/2009/ES ter razveljavitvi Sklepa Komisije 2009/77/ES (Ur. l. EU, št. L331/84).

Ustrezen in strog režim računovodskega poročanja je ključ za utrjevanje zaupanja vlagateljev v finančne trge (Kavanagh, 2010, str. 32–33).

Slika 3: Vloge deležnikov

Ključnega pomena je, da imajo vsi deležniki (nadzorniki, javne družbe, revizorji, revizijska komisija in uporabniki letnih poročil) določene jasne in razločne vloge, in sicer (Slika 3):

- javna družba mora pripraviti letno poročilo;
- revizijska komisija mora pri pripravi letnega poročila sodelovati z nadzornim svetom in zunanjim revizorjem;
- revizor mora revidirati letna poročila javnih družb in podati resnično in pošteno mnenje o revidiranem letnem poročilu;
- nadzorniki morajo pregledati in spremljati letna poročila ter preveriti usklajenost z zakonskimi določbami in usklajenost z MSRP in MRS;
- uporabnik lahko na podlagi analize revidiranih letnih poročil javne družbe sprejema svoje naložbene odločitve.

Z jasnimi in določenimi vlogami deležnikov trga in upoštevanjem predpisov se krepi zaupanje vlagateljev v kapitalski trg.

Javna družba ima pri pripravi letnega poročila naslednje vloge:

- pripraviti mora letno poročilo;
- je odgovorna za razkritja in pojasnila v računovodskih izkazih;
- je odgovorna za pripravo računovodskih izkazov;
- sama mora pripraviti računovodske izkaze, ki jih ne sme izdelati zunanji izvajalec oziroma zunanji revizor;
- pri izdelavi letnega poročila mora upoštevati zakonske predpise;
- prisotnost zunanjih revizorjev ob koncu leta ne bi smela sprožiti pomembne prilagoditve na bilanco stanja, kot so slabitev in rezervacije.

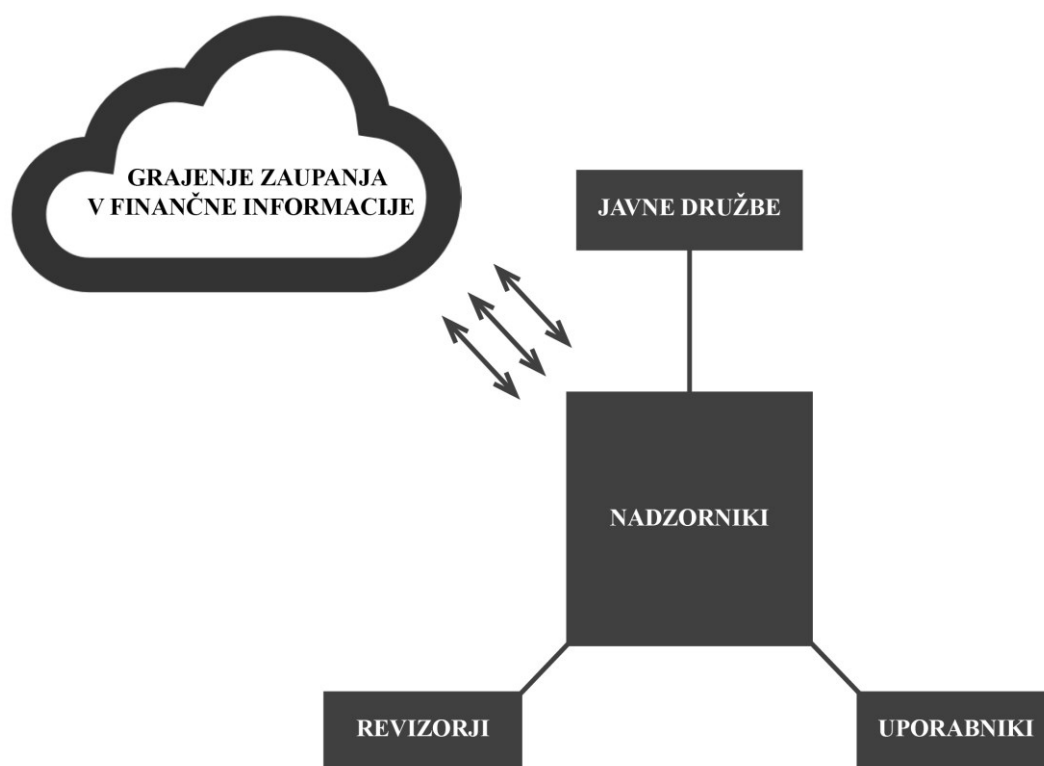
Zunanji revizor ima pri reviziji letnega poročila javne družbe naslednje vloge:

- ne sme sodelovati pri pripravi računovodskih izkazov javnih družb;
- pri revidiranju mora upoštevati zakone in predpise, ki urejajo revidiranje javnih družb;
- izraziti mora mnenje, ali so računovodski izkazi resničen in pošten prikaz stanja družbe;
- izraziti mora mnenje, ali je celota računovodskih izkazov brez pomembno napačnih navedb zaradi prevare;
- revizija mora biti izvedena ob predpostavki, da uprava družbe razume, da je odgovorna za pripravo računovodskih izkazov v skladu s primernim okvirom računovodskega poročanja ter da računovodski izkazi podajajo resničen in pošten prikaz finančnega stanja.

Vloge nadzornika pri nadzoru revidiranega letnega poročila (Slika 4):

- zagotoviti mora ustrezen pravni okvir za javne družbe in revizorje, da ti lahko učinkovito opravljajo svoje delo;
- pregledati mora finančne izkaze javnih družb, če obstajajo morebitna odstopanja od SRS ali MSRP;
- pregledati mora finančne izkaze javnih družb in zagotoviti, da so revizorji izvedli revizijo v skladu z zakonodajo;
- da lahko izvaja korekten nadzor, mora nadzornik imeti zaposlen kader z ustreznim strokovnim znanjem;
- redno mora nadzorovati finančne izkaze;
- biti mora sposoben prepoznati kršitve pri uporabi računovodskih standardov;
- redno in učinkovito mora komunicirati z javno družbo in revizorji;
- zagotoviti mora učinkovito komunikacijo med ključnimi deležniki;
- ustanoviti mora posebno enoto, ki se osredotoča na računovodska vprašanja, še posebej na nadzor nad skladnostjo z MSRP (računovodske usmeritve, slabitve, razkritja, delujoče podjetje, investicije, cenitve).

Slika 4 : Vloga nadzornika

Pomembno je, da nadzorniki in revizorji sodelujejo med seboj, ker se njihovo znanje in spretnosti dopolnjujejo. Revidirani računovodski izkazi zagotavljajo pomemben prispevek

k nadzoru ter omogočajo nadzornikom, da imajo večje zaupanje v revidirane računovodske izkaze.

Redne izmenjave informacij med zunanjimi revizorji in nadzorniki omogočajo bolj učinkovito opravljanje nadzora. Močan in ploden odnos je odvisen od kakovosti interakcije med revizorji in nadzorniki. Cilj je dobra komunikacija med nadzorniki in revizorji na ustrezni ravni in ob pravem času, z uporabo najustrežnejših komunikacijskih kanalov (Centre for Financial Reporting Reform, 2015, str. 5).

Sodelovanje med nadzornikom in revizorji je pomembno, ker:

- revizorjevo delo prispeva k bolj učinkovitemu nadzoru, zato bi moral nadzornik bolj aktivno sodelovati z zunanjimi revizorji;
- zunanji revizorji lahko prispevajo več na strokovnih področjih, ki so v interesu nadzornika, zato bi moral nadzornik prispevati k večji kakovosti revizije;
- učinkovita komunikacija med ANR in nadzorniki (ATVP, BS, AZN) ter revizijsko komisijo izboljšuje kakovost revidiranja.

Nadzorniki lahko pripomorejo k izboljšanju kakovosti finančnih informacij na različne načine (Frerejacque & Lincoln, 2015, str. 18):

- zagotovijo okolje, ki podpira neodvisnost, objektivnost in celovitost revizijskega dela;
- urejajo ali vplivajo na določene pogoje glede imenovanja in rotacije zunanjih revizorjev ter ponovnega razpisa revizorjev in pa tudi spremljanje rezultatov dela revizorjev;
- izboljšajo kakovost revizije z izmenjavo ustreznih informacij z zunanjimi revizorji.

5.1 Pomanjkljivosti nadzora

Ustrezni nadzorni mehanizmi bi morali podpirati učinkovito delovanje sistema in olajšati izvajanje standardov računovodskega poročanja in revidiranja, ki so pomembni za zagotavljanje dobre kakovosti finančnih informacij in so potrebni za podporo finančne stabilnosti in zaupanja javnosti v trg (World Bank Centre for Financial Reporting Reform, 2014, str. 35).

Na začetku bom predstavila primer javne družbe Nova Ljubljanska banka, d.d., Ljubljana (v nadaljevanju NLB), ki je zelo razburil vlagatelje v RS. NLB je banka, ki ima uvrščene vrednostne papirje na organiziran trg LJSE, kar pomeni, da jo nadzirata ATVP in BS. Revizijsko družbo in pooblaščenega revizorja, ki je revidiral letno poročilo NLB, pa nadzirata SIR in ANR.

BS je v avgustu 2013 z Ministrstvom za finance naročila pregled kakovosti sredstev na ravni bančnega sistema in izvedbo stres testa za deset bank v RS. V pregled so v skladu s priporočili EU poleg treh sistemsko pomembnih bank, med katerimi je bila tudi NLB, pod določenimi merili vključili še sedem slovenskih bank.

Stresni test oziroma obremenitveni test je test, kjer se preizkuša sposobnost posamezne banke, da preživi določene možne, a redke obremenitve, ki so posledica za banko neugodnih dogodkov. Definicija ni nikjer natančno podana, saj se konkretni testi med seboj razlikujejo glede na različne scenarije.

Cilj obremenitvenega testa je oceniti odpornost bančnega sistema EU, še posebej kapitalsko trdnost individualnih bank, na hipotetične stresne dogodke ob upoštevanju precej restriktivnih omejitev, določenih s strani nadzornikov.

RS v omenjenih testih sodeluje od leta 2010, pri čemer so zadnjega in predzadnjega, ki sta bila izvajana na dan 31. 12. 2012 oziroma na dan 31. 12. 2011 (v izvedbi tujih izvajalcev in ne BS), državne banke prestale.

BS je v Obvestilih za medije (Banka Slovenije, 2013, str. 1) z dne 12. 12. 2013 pojasnila, da je bil namen skrbnega pregleda, ki so ga opravili neodvisni mednarodni strokovnjaki, oceniti trdnost slovenskega bančnega sistema v manj verjetnih neugodnih makroekonomskih razmerah ter ugotoviti morebitni primanjkljaj kapitala, ki bi ga ob uresničitvi takšnega scenarija lahko imela posamezna banka in posledično celoten bančni sistem.

Po končanem skrbnem pregledu in izvedenih stresnih testih je bilo za dokapitalizacijo NLB potrebnih 1.551 milijonov evrov.

NLB je dne 17. 12. 2013 na SEOnetu objavila Odločbo BS z dne 17. 12. 2013, ki je določala, da v skladu s členi 261.a in 261.c Zakona o bančništvu (Ur. l. RS št. 99/10 – UPB, 52/11 – popr., 9/11 – ZPlaSS-B, 35/11, 59/11, 85/11, 48/12, 105/12, 56/13, 63/13 – ZS-K, 96/13, 25/15 – ZBan-2 in 27/16 – ZSJV, v nadaljevanju ZBan-1) izredni ukrepi vključujejo prenehanje osnovnega kapitala NLB in obveznosti NLB po vseh obstoječih podrejenih instrumentih.

Vlagatelji v NLB, ki so bili iztisnjeni decembra 2013, so lahko v odločbi BS prebrali, da računovodski izkazi bank na presečni dan 30. 9. 2013 niso izkazovali resničnega in poštenega finančnega položaja. BS v svoji odločbi eksplicitno enači finančni položaj bank z vrednostjo njihovega kapitala. Na presečni datum 30. 9. 2013 je NLB v svojih medletnih računovodskih poročilih izkazovala pozitiven kapital in celo solidno kapitalsko ustreznost (Tabela 1). Ugotovitve BS na isti presečni datum so popolnoma drugačne. BS na podlagi

ocene izkaza finančnega položaja, ki jo je opravil neodvisni cenilec ob predpostavki delujočega podjetja, trdi, da bi morala NLB zaradi potrebnih dodatnih oslabitev izkazovati negativen kapital (Tabela 1) ter da so izpolnjeni pogoji za stečaj NLB (Čadež, 2014, str. 12).

Tabela 1: Primerjava ocene finančnega položaja NLB na dan 30. 9. 2013 in 31. 12. 2012 z oceno BS po opravljenem skrbnem pregledu bank.

Stanje 30. 9. 2013					Stanje 31. 12. 2012			
Banka	Kapital v mio EUR	Kapitalska ustreznost (v odstotkih)	Kapital v mio EUR (ocena BS)	Razlika v vrednosti kapitala v mio EUR	Kapital v mio EUR	Kapitalska ustreznost (v odstotkih)	Revizorjevo mnenje	Potrebne slabitve v mio EUR (ocena BS)
NLB, d. d.	835	10,2	-318	-1.153	1.067	11,8	brez pridržka	1.666

Vir: Povzeto po S. Čadež, Slovenski bančni Enron (I), 2013, str. 12.

Precejšna neprijetnost za NLB pomeni tudi ugotovitev BS, da je že »pregled kvalitete kreditnega portfelja banke na dan 31. 12. 2012 pokazal potrebo po dodatnem oblikovanju oslabitev in rezervacij« in to v velikanskih zneskih (zadnji stolpec Tabele 1). Prvič zato, ker se je neresnično in nepošteno prikazovanje finančnega položaja očitno zgodilo najmanj dvakrat. Drugič zato, ker bi ob upoštevanju potrebnih slabitev po oceni BS po vsej verjetnosti že na dan 31. 12. 2012 izkazovale negativen kapital ter izpolnjevale pogoje za stečaj (Čadež, 2014, str. 12).

NLB je na dan 31. 12. 2012 izkazovala pozitiven kapital in 11,8-odstotno kapitalsko ustreznost, prav tako je NLB dobila pozitivno mnenje brez pridržka, da so računovodski izkazi v vseh pomembnih pogledih pošteni predstavitev finančnega stanja NLB Skupine in NLB revizijske družbe PWC.

Kako je prišlo do tako velike razlike, je v intervjuju za časnik Večer pojasnila viceguvernerka Mejra Festič: "V letih pred krizo, v obdobju pregrevanja gospodarstva, so bile finančne naložbe, s katerimi so holdingi zavarovali ogromne kredite, povečini krepko precenjene. Banke so se slepo zanašale na revidirane računovodske izkaze in niso preverjale, ali so cinitve teh naložb dejansko ustrezne. Po računovodskih standardih, ki nalagajo ocenjevanje naložb po načelu poštene vrednosti, se princip ni upošteval, še posebno pri vrednotenju finančnih naložb v odvisna in pridružena podjetja – kar pomeni, da so slepo upoštevali precenjene cinitve finančnih naložb. Včasih pa so bile za neustrezne cinitve odgovorne same banke, ki so najemale cenilce, ki sploh niso imeli licenc in ustreznih kvalifikacij; za nameček so bili mnogi povezani s kreditorejmalci. Iz tega lahko sklepamo, da bilance bank niso odražale dejanskega stanja, temveč so ga šele v 2013 razkrili omenjeni stresni testi" (Jager, 2016, str. 2).

Ravnanje bank v navezi z revizorji je bilo nekorektno in v nasprotju z računovodskimi standardi. Ko se je leta 2008 zrušil borzni trg (padel je za 66 odstotkov), so se holdingi odločili, da finančnih naložb ne bodo več vrednotili niti po borzni ceni, niti po poštenu vrednosti, temveč po nabavni ceni. Kar je spet pomenilo znatno precenjevanje zavarovanj, saj se je nabavna cena nanašala na preteklo vrednost, ki jo je neka naložba imela pred časom, ne pa v aktualnem, kriznem trenutku. S tem so banke dobile nov izgovor, da niso ustrezno slabile zgrešenih naložb, temveč so opravile slabitve zgolj do višine ocenjene vrednosti po metodi denarnih tokov. Naložb se ni slabilo, če je bila ocenjena vrednost višja od nabavne, četudi je bila borzna vrednost bistveno pod ocenjeno vrednostjo. To pomeni, da bančna luknja ni nastala zgolj v letih pred krizo, temveč se je njen obseg širil vse do leta 2013 (Jager, 2016, str. 2).

BS je na podlagi spremembe zakona o bančništvu 18. 12. 2013 razlastnila 1.992 imetnikov delnic NLB in 949 imetnikov podrejenih obveznic NLB v skupnem znesku 257 milijonov evrov. Podlago za izbris razlaščenec je predstavljalo sporočilo Evropske komisije. To je navajalo, da banka ne sme prejeti državne pomoči ali dokapitalizacije, dokler izgube ne pokrijejo najprej lastniki in upniki. Razlaščeni imetniki obveznic so prepričani, da so revizorske hiše v sodelovanju z BS izračunale prav tolikšno bančno luknjo, da je ta omogočila njihov izbris (Rebernik, 2015). BS naj bi v nasprotju z računovodskimi standardi prikazala, da je bančna luknja večja kot v resnici, med drugim tudi zato, da bi lahko izbrisala male lastnike podrejenih obveznic NLB (Mekina, 2015).

Razlaščeni imetniki obveznic so se konec leta 2013 obrnili na Ustavno sodišče RS, ki pa je za mnenje o izbrisu zaprosilo Sodišče EU v Luksemburgu. Dne 18. 2. 2016 je bilo predstavljeno mnenje generalnega pravobranilstva Sodišča EU, ki je izpostavilo, da Sporočilo evropske komisije o uporabi pravil o državni pomoči za podporne ukrepe pri sanaciji bank od 1. 8. 2013 za države članice ni zavezujoče. Ustavno sodišče RS bo moralo preveriti in odločiti, ali je bil izbris v skladu z nacionalno zakonodajo, in to takoj po prejemu odločitve Sodišča EU, ki se jo pričakuje do maja 2016.

V primeru NLB ni jasno, ali so odgovorni revizorji, ki niso zaznali nepravilnega poročanja NLB, ali je odgovorna BS, ki je za skrbni pregled banke najela svetovalne firme, ki niso upoštevale računovodskih standardov, tako kot so jih upoštevali revizorji, in zato prikazala večjo bančno luknjo, kot je bila v resnici. Prav tako so bili stresni testi namenjeni oceni trdnosti slovenskega bančnega sistema v manj verjetnih neugodnih makroekonomskih razmerah ter ugotovitvi morebitnega primanjkljaja kapitala, ki bi ga ob uresničitvi takšnega scenarija lahko imela posamezna banka in posledično celoten bančni sistem, kar NLB pri izdelavi medletnega in letnega poročila ni upoštevala. Iz zapisanega lahko povzamem, da so banke verjetno preveč optimistično prikazovale rezultate v svojih računovodskih izkazih, stresni testi pa preveč črnogledo.

V primeru NLB nadzorniki niso opravili svoje naloge. SIR in ANR nista zaznala kršitev revidiranja, prav tako pa ATPV in BS nista zaznali kršitev finančnega poročanja. Če bi nadzorne institucije med seboj pri nadzoru NLB sodelovale, mogoče do tako velike bančne luknje in posledično izbrisa imetnikov delnic in podrejenih obveznic NLB ne bi prišlo. Seveda se pa v takem primeru pojavlja tudi vprašanje, kako bi bilo, če bi v Sloveniji deloval en sam združen nadzornik.

Za razplet glede izbrisa lastnikov delnic in podrejenih obveznic NLB pa bo potrebno počakati na odločitev ustavnega sodišča RS.

V nadaljevanju bom predstavila, kakšne so pomanjkljivosti nadzornih institucij v RS.

5.1.1 Agencija za trg vrednostnih papirjev

ATVP ne zagotavlja učinkovitega nadzora finančnih informacij, kot to določajo Smernice, saj nima zadostnih človeških in finančnih virov za učinkovito izvajanje nadzora finančnih informacij. Na ATPV trenutno nadzirata poročanje o revidiranih letnih poročilih 61 javnih družb dve osebi. ATPV za pregled nad uveljavljanjem finančnih informacij sodeluje z ANR, s katero ima tudi podpisan sporazum o medsebojnem sodelovanju. ATPV pregleda vsa letna poročila javnih družb v skladu z ZTFI v treh fazah. V prvi fazi preveri pravočasnost objave in predložitve letnega poročila in ali je javna družba letno poročilo objavila na mestu, ki ga je izbrala za mesto objave. V drugi fazi ATPV pregleda, ali so v letnem poročilu vse bistvene sestavine letnega poročila v skladu z ZTFI. V tretji fazi na podlagi kriterijev podrobneje pregleda od pet do deset letnih poročil javnih družb, ki pa ne vključuje podroben pregled skladnosti javnih družb z MSRP. V primeru suma nepravilnosti oziroma napačnih navedb v računovodskem poročilu v določenih primerih ukrepa ATPV, v določenih primerih, ko ATPV oceni, da gre za morebitno kršitev, ki bi jo lahko potrdil nadzor v pristojnostih ANR, pa računovodsko poročilo na podlagi sporazuma o medsebojnem sodelovanju predloži v nadaljnji pregled ANR. ATPV se ne udeležuje sestankov EECS, vendar redno spremlja korespondenco EECS in skuša uporabiti priporočila pri uveljavljanju ustreznega okvira računovodskega poročanja. ATPV na svoji spletni strani redno objavlja priporočila ESMA. Glede na zdajšnji obseg dela in razdelitve dela med kadre na ATPV trenutno ni možno, da bi se udeleževali sestankov EECS. ATPV se namerava v bodoče udeleževati sej EECS takoj, ko bo imela za to zadostne vire.

ATVP nima določene metodologije za spremljanje finančnih informacij, ki jih objavljajo javne družbe vključno s presojo, ali so računovodski izkazi v skladu z MSRP. Nadzor ATPV ne vključuje podrobnega pregleda razkritij in analize računovodskih izkazov.

ATVP ne opravlja podrobnega pregleda in analize računovodskih izkazov zaradi treh ključnih dejavnikov:

- omejeno število zaposlenih,
- pomanjkanje zaposlenih s strokovnim znanjem o MSRP,
- pomanjkanje finančnih virov.

ATVP bo morala v prihodnosti izboljšati nadzor nad finančnimi poročanjem, predvsem nadzor nad skladnostjo z MSRP v letnih poročilih, kot to zahtevajo Smernice ESMA, in sicer:

- z izobraževanjem zaposlenih na ATVP v zvezi z nadzorom nad skladnostjo z MSRP v letnih poročilih,
- z zaposlitvijo primerne strokovne kadra – pooblaščenega revizorja.

ATVP v skladu s 488. členom ZTFI ne razkriva javnih družb, ki so kršila poročanje v zvezi z revidiranimi letnimi poročili. Z novelo ZTFI bi bilo potrebno urediti javno razkritje kršiteljev poročanja.

5.1.2 Agencija za javni nadzor nad revidiranjem in Slovenski inštitut za revizijo

ANR je odgovorna za javni nadzor nad revidiranjem in tako zadolžena tudi za nadzor nad SIR. Vendar se sooča z nekaterimi omejitvami pri opravljanju svojih dolžnosti. Še vedno ni povsem jasno, kakšna je natančna vloga SIR in kakšna ANR, kar je povzročilo precejšno zmedo. V pogodbi o medsebojnem sodelovanju med SIR in ANR bi bilo potrebno določiti predvsem:

- pravočasnost in ustreznost informacij, izmenjanih med obema organizacijama,
- izbor in pregled zakonitih revizorjev in revizijskih podjetij.

Zaradi zgoraj navedenega se pojavlja vprašanje o nujnosti ohranitve obeh institucij.

V skladu s predpisi s področja javnih financ in javnih agencij je ANR posredni uporabnik proračuna RS. To pomeni, da so prihodki ANR sredstva državnega proračuna, prihodki po tarifi in drugi prihodki (Predstavitev Agencije za javni nadzor nad revidiranjem, 2015). Letni proračun, ki ga prejme ANR, je nizek in z leti upada. BS, AZN in ATVP, za razliko od ANR, lahko povečajo prihodke od nadzorovanih subjektov in kot taki niso omejeni z višino letnega proračuna (World Bank Centre for Financial Reporting Reform, 2014, str. 94).

ANR mora skladno z 29. členom ZRev-2 na svojih spletnih straneh objaviti Poročilo o ukrepih, kjer podrobneje opisuje izrečene pravnomočne ukrepe pooblaščenim revizorjem in revizijskim družbam. Namen poročila je obvestiti javnost o sprejetih končnih in pravnomočnih ukrepih, izrečenih revizijskim družbam in pooblaščenim revizorjem. ANR

kršiteljev ne objavi poimensko, čeprav obstaja velik interes javnosti in udeležencev na trgu za objavo teh podatkov. Novela ZRev-2 bi morala urediti obveščanje ANR v Poročilu o ukrepih, tako da bo lahko ANR kršitelje objavila poimensko, kar bi koristilo javnim družbam pri izbiri revizijske družbe in pooblaščenega revizorja.

ANR mora razviti in sprejeti formalne metodologije za neposredne preglede revizijskih družb in pooblaščenih revizorjev ter nadzor nad SIR (World Bank Centre for Financial Reporting Reform, 2014, str. 61).

Nadzor nad revidiranjem in funkcijo zagotavljanja kakovosti revidiranja še vedno zahteva izboljšave. Upravljanje ANR in SIR, ki sta odgovorni za omenjeno, potrebuje dodatne izboljšave, tako da bosta sposobni zagotoviti zaupanje v trg, izboljšati dojemanje s strani uporabnikov računovodskih informacij in javnosti nasploh ter učinkovito varovati javni interes. Poleg tega bosta ANR in SIR morali krepiti metodologijo in zmogljivosti za izpolnjevanje svojih obveznosti nadzora nad revidiranjem ter zagotavljati kakovost v revizijski stroki. Nadzorno vlogo nad ANR in SIR ima Vlada RS. Kljub temu, da je z zakonom predvideno tako, vlada RS ni dejavna na področju glede finančnega poročanja in revidiranja, niti ne deluje kot zaščitnik javnega interesa na tem področju. To se odraža v nizkem proračunu, ki ga prejema ANR, in pa v neukrepanju v smislu spremljanja in izvajanja ZRev-2, vključno z dejavnostmi ANR in SIR. Kombinacija teh dejavnikov prispeva k razmeroma omejenemu zaupanju v zanesljivost finančnih informacij, ki so na voljo na trgu (World Bank Centre for Financial Reporting Reform, 2014, str. ix).

Cilj ANR je opravljanje javnega nadzora nad kakovostjo revidiranja in zagotavljanje visokega ugled revizijske stroke v javnosti. S tem ANR povečuje zaupanje v pravilnost finančnih podatkov javnih družb. Odločanje v postopkih nadzora nad kakovostjo dela pooblaščenih revizorjev in revizijskih družb ter izrekanje ukrepov nadzora je ena izmed temeljnih nalog ANR. Na podlagi opravljenega prvega cikla nadzorov nad revizijskimi družbami so izpostavljene najpogostejše kršitve pravil revidiranja, zaradi katerih kakovost revidiranja na splošno ni mogoče oceniti kot zadovoljivo (Majič & Relić, 2014, str. 54).

5.1.3 Banka Slovenije

Nedavna bančna kriza je pokazala, da finančni podatki, ki so jih pripravile banke, niso ustrezno odražali vsa tveganja v poslovanju, tako BS ni mogla pravočasno in pravilno oceniti razmer v bančnem sektorju (World Bank Centre for Financial Reporting Reform, 2014, str. ix). Predvsem je izbris delnic in podrejenih obveznic v bankah zelo zamajal zaupanje v slovenski bančni sistem in razjezil slovenske vlagatelje.

Nadzor nad uveljavljanjem skladnosti z MSRP v bančnem sektorju je nizek. To bi lahko bil eden od razlogov, zakaj nekatere banke niso prikazale bolj realistične slike slabitev v svojih računovodskih izkazih. Mednarodne prakse glede uveljavljanja MSRP v bančnem

sektorju se razlikujejo. Po ZBan–2 je BS odgovorna za izvajanje in zagotavljanje skladnosti z MSRP v bančnem sektorju, zato bi morala BS igrati bolj pomembno vlogo pri nadzoru in od bank zahtevati, da so računovodski izkazi visoke kakovosti, da vsebujejo pomembna razkritja o bančnih tveganjih in upravljanju s tveganji ter da so v skladu z MSRP (World Bank Centre for Financial Reporting Reform, 2014, str. 60–61).

Po oceni World Bank Centre for Financial Reporting Reform (2014, str.76) bi morala biti BS bolj aktivna pri uveljavljanju in zagotavljanju skladnosti z MSRP. Celovita analiza računovodskih izkazov s strani BS bi pripomogla k opredelitvi tveganj v finančnem sektorju. Ena od prednosti nadzora skladnosti z MSRP je, da bi BS imela bolj relevantne podatke in bi lahko sprejemala ustrezne nadzorne ukrepe.

BS potrebuje osebje s strokovnim znanjem iz računovodstva in revidiranja, prilagojena za bančni sektor (World Bank Centre for Financial Reporting Reform, 2014, str. 69).

5.1.4 Agencija za zavarovalni nadzor

AZN opravlja omejen pregled računovodskih izkazov zavarovalnic. Subjekti nadzora AZN so razvrščeni v tri razrede:

- z visokim tveganjem,
- s srednjim tveganjem,
- z majhnim tveganjem.

Za subjekte nadzora z visokim tveganjem je obseg in globina nadzora obveznih finančnih poročil širši in bolj podroben, kot je za subjekte z nizkim tveganjem. Med AZN, nadzorovanimi subjekti in revizorji ni sistematičnih in rednih srečanj, kjer bi razpravljali o računovodskih vprašanjih. AZN je trenutno v fazi pregleda svojega pristopa k nadzoru, ki temelji na tveganjih in pregledu računovodskih izkazov.

Pregled računovodskih izkazov nadzorovanih subjektov bi moral biti bolj sistematičen in reden. Za izboljšanje nadzora mora AZN zagotoviti dodatno strokovno znanje in izobraževanje zaposlenih na področju MSRP, zlasti v najnovejših posodobitvah, pomembnih za zavarovalniško industrijo (World Bank Centre for Financial Reporting Reform, 2014, str. 37).

AZN mora izboljšati nadzor s pregledom razkritij, povezanih s tveganji in vrednotenji v revidiranih računovodskih izkazih nadzorovanih subjektov, zato je pomembno, da AZN redno in sistematično sodeluje z revizorji (World Bank Centre for Financial Reporting Reform, 2014, str. 61–62).

5.1.5 Ljubljanska borza

LJSE spremlja le časovni okvir objave revidiranih letnih poročil ter preverja, če so letna poročila revidirana in če je revizijsko poročilo vključeno v revidirano letno poročilo.

LJSE vsako leto obvešča ATVP o kršitvah javnih družb glede objave revidiranih letnih poročil (neizpolnjevanje časovnih rokov objave in nepravilnosti v poslovnem poročilu).

ZTFI ne predvideva podrobnejšega pregleda revidiranih letnih poročil javnih družb s strani LJSE.

5.1.6 Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve

Kot sem že omenila, morajo javne družbe revidirana letna poročila ter konsolidirana letna poročila zaradi javne objave predložiti tudi AJPes v osmih mesecih po koncu poslovnega leta.

AJPES zbira in objavlja letna poročila, konsolidirana letna poročila in revizijska poročila družb (tudi javnih družb). Pri zbiranju podatkov AJPES opravlja le osnovne preglede in ne opravlja nobenih drugih pregledov predloženih podatkov (npr. primernost ali uporaba standardov računovodskega poročanja, registracija revizorja pri SIR). AJPES bi lahko vzpostavil sistem navzkrižnega preverjanja revizijskih poročil z bazo SIR z namenom ugotavljanja, ali so pooblaščen revizorji izdelali revizijska poročila. Tako bi AJPES tudi pomagal SIR pri spremljanju dejavnosti svojih revizorjev in pomagal zagotoviti, da letni donosi pooblaščenega revizorja v celoti odražajo opravljene revizije (World Bank Centre for Financial Reporting Reform, 2014, str. 35).

Če povzamem, imajo vse nadzorne institucije omejene kapacitete in sredstva za spremljanje in nadzor nad finančnimi informacijami, kar pomeni, da bi morale BS, AZN in ATVP dati velik poudarek na usposabljanje na področju nadzora nad finančnim poročanjem, predvsem nadzora nad uveljavljanjem skladnosti z MSRP in standardi revidiranja.

Prednosti poročanja v skladu z MSRP so zagotavljanje primerljivih in zanesljivih računovodskih izkazov ter izboljšanje preglednosti in razkritij v finančnih izkazih. Poleg koristi za vlagatelje poročanje v skladu z MSRP pospešuje razvoj svetovne trgovine, kar pa spodbuja gospodarsko rast.

Poročanje v skladu z MSRP ni dovolj, potrebno je zagotoviti tudi učinkovit nadzor nad poročanjem v skladu z MSRP, ki ga lahko izvajajo le nadzorni organi posameznih držav.

Zaidi in Huerta (2014, str. 22) sta v svoji raziskavi dokazala, da samo uvedba poročanja v skladu z MSRP v določeni državi ne vzpodbuja gospodarske rasti, temveč je potreben in zelo pomemben dober nadzor nad poročanjem v skladu z MSRP. Dober nadzor nad skladnostjo z MSRP ima pozitiven vpliv na gospodarsko rast.

5.2 Ukrepi za izboljšanje nadzora

Hitra in učinkovita koordinacija nadzornih organov je zelo pomembna za uspešno reševanje težav, ki jih je prinesla svetovna finančna kriza. Na ravni EU so bili za odpravljanje posledic globalne finančne krize sprejeti številni ukrepi na področju nadzora, med njimi pogosto tudi reorganizacija delovanja nadzornih organov. V EU je v preteklosti nastal trend združevanja nadzornih organov, ki pa mu RS ni sledila.

Pri iskanju najbolj primernih rešitev za reformo nadzornih funkcij in organov je treba poiskati skupne sinergije, ki izhajajo iz strukture finančnega trga v posamezni državi, njegove razvitosti, vrste finančnih instrumentov, ki na tem trgu prevladujejo (Smrekar, 2015, str. 8).

Ključni cilj je učinkovita ureditev institucij, instrumentov in trgov (Green, 2009, str. 34).

Institucionalne ureditve nadzora v EU se delijo na (Group of thirty, 2008, str. 13):

- Funkcionalna ureditev je ureditev, kjer se nadzor določi glede na dejavnosti subjekta. Vsaka dejavnost, ki jo subjekt opravlja, ima svojega funkcionalnega regulatorja. Na primer, če se subjekt ukvarja s posli, ki vključujejo bančništvo, vrednostne papirje in zavarovanje, vsakega od teh nadzoruje drug funkcionalni regulator. Povedano drugače funkcionalna ureditev je ureditev, kjer je posamezen nadzorni organ pristojen za reguliranje in nadzor bank in hranilnic, (po)zavarovalnic in družb, ki delujejo na kapitalskem trgu. Funkcionalni regulator je odgovoren tako za varnost in usklajenost nadzora subjekta ter za njegovo odgovorno ravnanje in opravljanje poslov. Izziv te vrste institucionalne ureditve je določitev pravega regulatorja glede na dejavnost subjekta.
- Integrirana ureditev je ureditev, kjer je en univerzalni regulator, ki izvaja oboje, na eni strani nadzor varnosti in stabilnosti ter na drugi odgovornega ravnanja in opravljanja poslov subjektov za celotni finančni sektor. Združen nadzorni organ opravlja nadzor nad vsemi finančnimi institucijami, ki opravljajo regulirane dejavnosti. V zadnjem desetletju integrirana ureditev pridobiva na priljubljenosti.
- Model »Twin peaks« je ureditev, kjer je nadzor razdeljen glede na cilje nadzora. Model »Twin peaks« se deli na bonitetni nadzor in nadzor opravljanja poslov. Cilj nadzora

opravljanja poslov je predvsem zaščita uporabnikov finančnih storitev z uveljavljanjem dobrih praks, cilj bonitetnega nadzora pa je nadzorovanje vseh tveganj, ki se pojavljajo na finančnih trgih. Temelji na dveh institucijah, pri čemer ena institucija opravlja bonitetni nadzor (angl. *Prudential Supervision*), druga institucija pa nadzor nad načinom opravljanja storitev (angl. *Conduct of Business Supervision*).

Zaradi trenda globalizacije, interneta in informacijske tehnologije doživlja finančni sektor velike spremembe. Ponudbe produktov in storitev finančnih institucij se vse bolj prekrivajo, zato so se finančne institucije začele združevati v korporacijske skupine, da bi lahko ponudile večji obseg produktov in storitev.

Zgoraj navedene spremembe so v zadnjih 20 letih spodbudile nadzorne organe k reorganizaciji nadzorne strukture in intenzivnega sodelovanja oziroma združevanja celotne nadzorniške funkcije v združeni nadzorni organ. Glavni cilj tega dogajanja je okrepitev učinkovitosti nadzora nad delovanjem finančnega sistema. (Čihak & Podpiera, 2006, str.8).

Obstoječe različne institucionalne ureditve nadzora v posameznih državah so predvsem posledica strukture in razvitosti finančnega sistema ter preteklih izkušenj in ugotovljenih pomanjkljivosti pri opravljanju nadzora.

V nadaljevanju bom v Tabeli 2 predstavila, katero od zgoraj naštetih ureditev uporabljajo države EU.

Tabela 2: Ureditev nadzora v državah EU.

FUNKCIONALNA UREDITEV	INTEGRIRANA UREDITEV	MODEL »TWIN PEAKS«
Bolgarija, Ciper, Grčija, Italija, Luksemburg, Romunija, RS, Španija	Avstrija, Češka, Danska, Estonija, Finska, Hrvaška, Latvija, Litva, Irska, Madžarska, Malta, Nemčija, Poljska, Slovaška, Švedska	Belgija, Francija, Nizozemska, Portugalska, Velika Britanija

Iz Tabele 2 je razvidno, da se je veliko evropskih držav odločilo za integrirano ureditev in pa ureditev po modelu »Twin peaks«. V obeh primerih lahko govorimo o združenih nadzornikih. V RS imamo že od začetka funkcionalno ureditev nadzora. V preteklosti je bilo za reorganizacijo nadzora v RS podanih že več pobud. Pobuda iz leta 2003 za združitve nadzornih institucij je bila ustavljena na predlog skupne misije Svetovne banke in IMF zaradi vstopa v EU in čimprejšnjega prevzema evra, kar bi lahko ogrozilo učinkovitost nadzora v času reorganizacije. V letu 2008 je BS na lastno pobudo pripravila novo gradivo, kjer je predstavila različne modele nadzora, in Ministrstvu za

finance predlagala vzpostavitev modela "Twin peaks". Projekt institucionalnega združevanja nadzora je bil v letu 2010 predstavljen v prihodnje srednjeročno obdobje na podlagi ocene IMF o delovanju nadzornih institucij v RS. Tudi pri ponovnem pregledu v aprilu 2012 je IMF v svojem poročilu priporočal odložitev projekta, saj je bil finančni sistem nestabilen, obenem pa izpostavljen velikim spremembam, zaradi česar naj se reorganizacije ne bi smele izvajati.

Pri ugotavljanju, kateri model organiziranosti finančnega nadzora v RS bi bil najprimernejši, je potrebno upoštevati dejstvo, da je slovenski finančni sistem relativno majhen, nerazvit in izrazito bankocentričen ter iz teh razlogov glede na druge razvitejše finančne sisteme specifičen. Finančne institucije se medsebojno povezujejo tako lastniško kot organizacijsko, funkcionalna ureditev nadzora pa težje prepozna vsa tveganja, ki lahko nastopijo, in težje locira segment finančnega trga, v katerem se tveganja akumulirajo.

Sedanji trend je, da države utrdijo svoj finančni regulativni aparat z združevanjem nadzornih organov (White, 2002). Finančna kriza je pokazala, da je model »Twin peaks«, ki ločuje bonitetni nadzor in nadzor opravljanja poslov nad vrednostnimi papirji, zelo učinkovito deloval in prekosil modele mnogih drugih evropskih držav, ki so imele ločene nadzorne organe za regulacijo finančnega sektorja. V EU razmišljajo o sprejetju modela »Twin peaks« na celotni evropski ravni, saj je IMF dokazal, da lahko konsolidiran nadzor izboljša rezultate nadzora (Bryane, 2014, str. 4). Na dolgi rok se lahko pričakuje tudi združitev evropskega finančnega nadzora (Wymeersch, 2005, str. 987).

Prednosti združenega nadzornega organa za nadzor nad revidiranimi letnimi poročili javnih družb:

- odprava konflikta interesov, ki lahko nastopi pri funkcionalni ureditvi nadzora zaradi zasledovanja različnih ciljev pri izvajanju nadzornih aktivnosti in ukrepanju;
- enotna obravnava nadzorovanih subjektov iz različnih segmentov finančnega sektorja;
- sinergije na področju implementacije zakonodaje in dobrih poslovnih praks (določeni deli zakonodaje veljajo za več finančnih sektorjev, različni zakoni imajo različne zahteve za isto poročanje);
- širša uporaba združenih specializiranih znanj v okviru spremljanja stabilnosti finančnega sektorja kot celote,
- večja učinkovitost odziva na krizne razmere in sistemski pristop pri reševanju problemov;
- sinergije na področju nadzora nad finančnim poročanjem in nad revizijo poslovanja različnih subjektov nadzora;

- vpliv na delovanje nadzornih organov bi bil v primeru reorganizacije v združenega nadzornika manjši kot pri funkcionalni ureditvi.

Če bi se v RS odločili za združitev nadzornih organov, bi bilo smiselno, da se v njenem okviru izvaja tudi javni nadzor nad revidiranjem.

Sistem javnega nadzora nad kakovostjo dela revizijskih družb in pooblaščenih revizorjev je zelo pomemben, saj je zaradi preteklih večjih mednarodnih računovodskih škandalov, potrebno okrepiti zaupanje v revizijsko stroko in ji povrniti ugled. Ravno javni nadzor nad kakovostjo revidiranja naj bi zagotovil investitorjem, upnikom in drugim interesnim skupinam, da se lahko zanesejo na revidirane računovodske izkaze javnih družb (Agencija za javni nadzor nad revidiranjem, 2015b, str. 5).

Vključitev ANR k združenemu nadzornemu organu bi prinesla naslednje prednosti:

- boljši pogoji financiranja,
- usklajen nadzor,
- večji prispevek revizijskega nadzora v nadzoru finančnega sektorja kot celote.

Združen nadzorni organ bi imel več moči, da bi vplival na obnašanje nadzorovanih subjektov, vključno pooblaščenih revizorjev in revizijskih družb. Vključitev ANR bi pripomogla k izboljšanju finančnega poročanja in razumevanju MSRP. Hkrati pa bi se rešil tudi problem nizkega proračuna, s katerim se trenutno sooča ANR.

Če se omejimo le na nadzor nad revidiranimi poročili javnih družb, bi se le-ta izboljšal z združitvijo nadzornikov in vključitvijo javnega nadzora nad revidiranjem.

SKLEP

Institucije v RS, ki so odgovorne za regulacijo in nadzor nad finančnimi informacijami, so BS, AZN, ATVP, AJPEŠ in LJSE. Za nadzor nad kakovostjo dela revizorjev pa sta odgovorni SIR in ANR. ATVP je pristojna za nadzor nad javnimi družbami. Nadzor nad bankami, zavarovalnicami in pozavarovalnicami, ki imajo uvrščene vrednostne papirje na LJSE, si ATVP deli še z BS in AZN.

ATVP, ki je pristojna in odgovorna za nadzor nad finančnim poročanjem javnih družb, ne zagotavlja učinkovitega nadzora nad skladnostjo z MSRP v finančnih poročilih javnih družb, prav tako ne zagotavlja učinkovitega nadzora, ki ga določajo Smernice ESMA. BS in AZN tudi ne zagotavljata učinkovitega nadzora nad skladnostjo z MSRP bank in zavarovalnic.

V uvodu sem zastavila raziskovalno vprašanje, da je sistem nadzora nad revidiranimi letnimi poročili v RS dober in da vlagatelji lahko zaupajo finančnim informacijam, ki jih objavijo javne družbe. Na podlagi zapisanega zgoraj, so moje ugotovitve, da sistem nadzora nad revidiranimi letnimi poročili v RS ni dober in da vlagatelji ne morejo zaupati finančnim informacijam, ki jih objavijo javne družbe.

Omejeno zaupanje uporabnikov v finančno poročanje javnih družb, ki so ga revidirali revizorji in nadzirali različni nadzorniki, je jasen pokazatelj, da bodo morali nadzorniki v bodoče vložiti več truda v nadzor finančnega poročanja s poudarkom nadzora nad skladnostjo z MSRP.

Nadaljnje reforme in izboljšave na področju nadzora nad finančnim poročanjem so zelo potrebne. Nadzorne institucije morajo biti pri svojem delu:

- neodvisne,
- na voljo morajo imeti dovolj sredstev in primernih metodologij za delo, ter
- potrebna znanja za kakovostno izvajanje nalog predvsem na področju preverjanja skladnosti z MSRP.

Vse nadzorne institucije v RS (ATVP, AZN, BS, AJPES, LJSE, ANR) imajo:

- omejeno neodvisnost, saj je neodvisnost nadzornih institucij težko zagotoviti zaradi vpletanja slovenske države v gospodarstvo in majhnosti poslovnega okolja;
- omejene zmogljivosti ali sredstva za nadzor in ukrepanje na področju nadzora nad finančnim poročanjem, zaradi česar v večini primerov ne odkrijejo kršitev finančnega poročanja;
- omejene kapacitete in sredstva za spremljanje in nadzor nad finančnimi informacijami in preverjanja skladnosti z MSRP.

V primeru NLB, ki sem ga navedla, nadzorniki niso opravili svojega dela in nihče ni odgovarjal za nepravilno poročanje v izkazih, ki jih je NLB objavila. Zelo pomembno za zaupanje vlagateljev in lastnikov v finančne informacije je, da bi odgovorne osebe za nepravilno poročanje v finančnih izkazih javnih družb sankcionirali, saj gre za kaznivo dejanje, kot to določa Kazenski zakonik (Ur. l. RS, št. 95/04–UPB in 55/08–KZ-1), in da bi nepravilno poročanje končno doživelo sodni epilog.

Za učinkovito delovanje trga so razkritja v revidiranih letnih poročilih ključnega pomena, saj investitorji ob predpostavki poštenega trgovanja svoje investicijske odločitve oblikujejo in sprejemajo izključno na podlagi objavljenih informacij, ki jih objavljajo javne družbe.

Ključnega pomena je, da morajo imeti vsi deležniki (nadzorniki, javne družbe, revizorji, revizijska komisija in uporabniki letnih poročil) določene jasne in razločne vloge. Z jasnimi in razločnimi vlogami deležnikov trga in upoštevanjem predpisov se bo krepilo zaupanje vlagateljev v kapitalski trg v RS.

Na začetku je potrebno vzpostaviti dober sistem notranjega nadzora javnih družb, ki bi preventivno preprečeval namerne napake in prevare. Z notranjo revizijo in revizijo računovodskih izkazov bi bilo potrebno pravočasno odkrivati luknje v sistemu in ustrezno ukrepati. Na koncu pa bi nadzorne institucije morale izkoristiti možnosti, ki jim jih daje zakonodaja, in ob kršitvah ustrezno ukrepati.

Za izboljšanje nadzora nad finančnim poročanjem je zelo pomembno sodelovanje med nadzornikom in revizorjem. Za boljše finančno poročanje pa je pomembno sodelovanje med revizorjem in revizijsko komisijo. Revizijska komisija in ANR bi morali prispevati k večji kakovosti revizije z učinkovitim nadzorom dela zunanjih revizorjev. Revizijska komisija imenuje zunanje revizorje in ovrednoti učinkovitost njihovega dela, ANR pa prepoznava napake in pomanjkljivosti ter preučuje delo zunanje revizije in če je potrebno, tudi uvede sankcije.

ANR in ATVP nimata urejenih zakonskih določb, da bi lahko javno razkrili kršitelje poročanja in revidiranja letnih poročil javnih družb. Pomembno je, da se v novelah zakona, ki ureja revidiranje, in zakona, ki ureja trg finančnih instrumentov, to uredi, da se bodo lahko vlagatelji in druge interesne skupine zanašali na te podatke pri svojih odločitvah.

Nadzor nad finančnim poročanjem bi se izboljšal tudi z združitvijo nadzornega organa, saj bi kot tak verjetno imel več moči in vpliva na obnašanje nadzorovanih subjektov, vključno s pooblaščenimi revizorji in revizijskimi družbami. Vključitev ANR v združen nadzorni organ bi tudi pripomogla k izboljšanju finančnega poročanja in razumevanju MSRP, kar pomeni, da bi se odkrilo več kršitev finančnega poročanja.

Novosti na področju zakonodaje izboljšujejo nadzor nad revizijo javnih družb. Nova zakonodaja bo okrepila kakovost obveznih revizij javnih družb, neodvisnost revizorjev in izboljšala nadzor nad pooblaščenimi revizorji in revizijskimi družbami.

ATVP se bo morala čimprej uskladiti s Smernicami organa ESMA in poskrbeti za učinkovit nadzor skladnosti z MSRP. Ko bo ATVP usklajena s Smernicami, bo lahko zaznala več kršitev finančnega poročanja in bo posledično gradila zaupanje vlagateljev v finančno poročanje javnih družb.

Od 1. 1. 2020 bodo morale javne družbe pripraviti letna poročila v enotni elektronski obliki, kar bo zelo koristno za izdajatelje, vlagatelje in pristojne nadzorne organe, saj bo

omogočalo lažje poročanje, dostopnost, analizo, primerljivost in nadzor letnih računovodskih poročil na slovenski in EU ravni.

Reguliran trg v RS je relativno majhen in ima omejeno vlogo v slovenskem ekonomskem prostoru. Za okrepitev zaupanja v kapitalski trg RS je potrebno izboljšati poročanje finančnih informacij javnih družb in njen nadzor, saj dobro poročanje finančnih informacij lahko pripomore k napovedovanju in odzivu na ekonomsko krizo. Prav tako lahko izboljšano računovodsko poročanje in revizija prispevata k nadaljnjemu ekonomskemu razvoju ter pomagata investitorjem in posojilodajalcem obnoviti zaupanje v trg. Kvalitetno računovodsko poročanje in revizija spodbujata gospodarstvo in povečujeta javno zaupanje v dobro finančno poročanje in mehanizme, ki varujejo javni interes, saj so zanesljive finančne informacije temelj stabilnega finančnega sistema.

LITERATURA IN VIRI

1. Agencija za javni nadzor nad revidiranjem. (2011). *Mnenje informacijskega pooblaščenca* (interno gradivo). Ljubljana: Informacijski pooblaščenec.
2. Agencija za javni nadzor nad revidiranjem. (2014a). *Letno poročilo Agencije za javni nadzor nad revidiranjem za leto 2013*. Ljubljana: Agencija za javni nadzor nad revidiranjem.
3. Agencija za javni nadzor nad revidiranjem. (2014b). *Poročilo o ukrepih Agencije za javni nadzor nad revidiranjem za leto 2013*. Ljubljana: Agencija za javni nadzor nad revidiranjem.
4. Agencija za javni nadzor nad revidiranjem. (2015a). *Načrt dela Agencije za javni nadzor nad revidiranjem za leto 2015 s finančnim načrtom 2015*. Ljubljana: Agencija za javni nadzor nad revidiranjem.
5. Agencija za javni nadzor nad revidiranjem. (2015b). *Letno poročilo Agencije za javni nadzor nad revidiranjem za leto 2014*. Ljubljana: Agencija za javni nadzor nad revidiranjem.
6. Agencija za trg vrednostnih papirjev. (2001). *Letno poročilo 2000*. Ljubljana: Agencija za trg vrednostnih papirjev.
7. Agencija za trg vrednostnih papirjev. (2009). *Priporočilo v zvezi z zamenjavo revizijske družbe, ki opravlja revidiranje družbe za upravljanje, investicijskega sklada, borznoposredniške družbe, borze ali klirinško depotne družbe* (interno gradivo). Ljubljana: Agencija za trg vrednostnih papirjev.
8. Agencija za trg vrednostnih papirjev. (2015a). *Družbe, ki so si izbrale Republiko Slovenijo za matično državo članico* (interno gradivo). Ljubljana: Agencija za trg vrednostnih papirjev.
9. Agencija za trg vrednostnih papirjev. (2015b). *Seznam javnih družb na dan 30. 4. 2015* (interno gradivo). Ljubljana: Agencija za trg vrednostnih papirjev.
10. Anderson, R. J., & Svare, J. C. (2013). Internal audit oversight. *Journal of Accountancy*, 216(2), 20. Najdeno 20. januarja 2016 na spletnem naslovu <http://search.proquest.com/docview/1419018454?accountid=16468>
11. Banka Slovenije. (2013). *Banka Slovenije in Vlada Republike Slovenije predstavili rezultate stresnih testov*. Ljubljana: Banka Slovenije in Vlada RS.
12. Bizjak, K., Volarič, J., & Kovač, J. (1995). *Kvantitativne metode pri revidiranju računovodskih izkazov*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
13. Board of the International Organization of Securities Commissions. (2015, november). *Transparency of Firms that Audit Public Companies. Final Report*. Najdeno 15. novembra 2015 na spletnem naslovu <https://www.iosco.org/library/pubdocs/pdf/IOSCOPD511.pdf>
14. Centre for Financial Reporting Reform. Governance Global Practice. The World Bank. (2015). *Banking supervisors and External Auditors: Building a Constructive*

- Relationship*. Vienna: Centre for Financial Reporting Reform. Governance Global Practice. The World Bank.
15. *Corporate Reporting SC*. Najdeno 15. januarja 2015 na spletnem naslovu <http://www.esma.europa.eu/page/corporate-reporting-sc>
 16. Bryane, M. (2014, marec–april). The »Twin Peaks« Regulatory Model: The Future of Financial Regulation? *Banking today*, str. 2–7.
 17. Čadež, S. (2014, 26. marec). Slovenski bančni Enron (I). *Finance*, str. 12.
 18. Čihak, M., & Podpiera, R. (2006). *Is One Watchdog Better Than Three. International Experience with Integrated Financial Sector Supervision* (IMF Working Paper). Washington: IMF.
 19. Direktiva 2014/56/EU Evropskega parlamenta in sveta o spremembi Direktive 2006/43/ES o obveznih revizijah za letne in konsolidirane računovodske izkaze z dne 16. 4. 2014. *Uradni list EU* št. L158/196.
 20. Direktiva 2004/109/ES Evropskega parlamenta in sveta o uskladitvi zahtev v zvezi s preglednostjo informacij o izdajateljih, katerih vrednostni papirji so sprejeti v trgovanje na reguliranem trgu, in o spremembah Direktive 2001/34/ES z dne 15. 12. 2004) (DP). *Uradni list EU* št. L390/38.
 21. Direktiva 2013/50/EU Evropskega parlamenta in sveta o spremembi Direktive 2004/109/ES Evropskega parlamenta in Sveta o uskladitvi zahtev v zvezi s preglednostjo informacij o izdajateljih, katerih vrednostni papirji so sprejeti v trgovanje na organiziranem trgu, Direktive 2003/71/ES Evropskega parlamenta in Sveta o prospektu, ki se objavi ob javni ponudbi ali sprejemu vrednostnih papirjev v trgovanje, ter Direktive Komisije 2007/14/ES o določitvi podrobnih pravil za izvajanje nekaterih določb Direktive 2004/109/ES z dne 22. 10. 2013. *Uradni list EU* št. L 294/13.
 22. *Dvajseta obletnica delovanja Agencije za trg vrednostnih papirjev*. Najdeno 27. januarja 2015 na spletnem naslovu <http://www.atvp.si/Default.aspx?id=151&key=443>
 23. European Securities and Markets Authority. (2014). *Smernice organa ESMA o uveljavljanju finančnih informacij*. Pariz: European Securities and Markets Authority.
 24. Frerejacque, P., & Lincoln, J. (2015). *Financial Supervisors & External Auditors: Partnering for Financial Stability*. Vienna: Centre for Financial Reporting Reform. Governance Global Practice. The World Bank. Najdeno 5. novembra 2015 na spletnem naslovu http://siteresources.worldbank.org/EXTCENFINREPREF/Resources/4152117-1380634652337/Presentation_of_Survey_results_28-September-2015.pdf
 25. Greene, E. F. (2009). Looking past consensus to implementation: A growing international consensus on the need for capital markets regulatory reform masks tough questions about implementing such reforms. *Capital Markets Law Journal*,

- 4(1), 31–53. Najdeno 12. novembra na spletnem naslovu [doi:http://dx.doi.org/10.1093/cmlj/kmp019](http://dx.doi.org/10.1093/cmlj/kmp019)
26. Group of Thirty. (2008). *The Structure of financial Supervision - Approaches and Challenges in a Global Marketplace*. Washington D.C.: Group of Thirty.
 27. Hierarhija pravil revidiranja. *Uradni list RS* št. 86/2009 in 63/13-ZS-K.
 28. High-Level Group on Financial Supervision in EU. (2009). *Report*. Belgium: Brussels.
 29. Hodge, C. (2012). Organizational satisfaction in the 21st-century internal audit function: Trends that impact internal audit departments. Najdeno 15. marca 2016 na spletnem naslovu <http://search.proquest.com/docview/1292707326?accountid=16468>
 30. Horvat, T. (2014, 17. junij). Največje prevare izhajajo iz računovodskega poročanja. *Finance*, str. 10–11.
 31. Izvedbena uredba komisije 2014/680/EU Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi izvedbenih tehničnih standardov v zvezi z nadzorniškimi poročanjem institucij v skladu z Uredbo 575/2013/EU z dne 16. aprila 2014. *Uradni list EU* št. L191/1.
 32. Jager, V. (2016, 5. marec). Kar nekaj bančnikov bi moralo obleči progasto kolekcijo. *Večer, V soboto*, str. 2–5.
 33. *Javne storitve Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve*. Najdeno 7. februarja 2015 na spletnem naslovu http://www.ajpes.si/O_AJPES/Predstavitev/Javne_storitve#
 34. Kandemir, H. K. (2013). The EU law on auditing and the role of auditors in the global financial crisis of 2008. *International Journal of Disclosure and Governance*, 10(3), 213–233. Najdeno 5. novembra 2015 na spletnem naslovu http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2314580
 35. Kavanagh, M. (2013). Accounting enforcement in Europe. *Accountancy Ireland*, 45(4), 58–59. Najdeno 10. oktobra 2015 na spletnem naslovu <http://search.proquest.com/docview/1437354406?accountid=16468>
 36. Kazenski zakonik. *Uradni list RS* št. 95/04–UPB in 55/08–KZ-1.
 37. Kodeks upravljanja javnih delniških družb. (2009). Ljubljana: Ljubljanska borza, d.d., Ljubljana, Združenje nadzornikov Slovenije in Združenje Manager.
 38. Majič, M., & Relić, S. (2014). *Pregled kršitve Hierarhije pravil revidiranja*. Ljubljana: SIR*IUS. Najdeno dne 31. januarja 2015 na spletnem naslovu http://www.anr.si/f/docs/Obvescanje_o_nadzorih/Pregled_krsitev_Hierarhije_pravil_revidiranja_2014_1.pdf
 39. *Mednarodno sodelovanje*. Najdeno 15. januarja 2015 na spletnem naslovu <http://www.a-tvp.si/Default.aspx?id=73>
 40. Mekina, B. (2015, 11. februar). Laži in sprenevedanja Banke Slovenije. *Mladina (Online)*. Najdeno 15. januarja 2016 na spletnem naslovu <http://www.mladina.si/164091/lazi-in-sprenevedanja-banke-slovenije/>

41. Mramor, D. (2000). *Trg kapitala v Sloveniji*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
42. *Naloge inštituta*. Najdeno 30. septembra 2015 na spletnem naslovu <http://www.si-revizija.si/oaintitutu/slovenski-institut-za-revizijo>
43. *Naloge in pristojnosti*. Najdeno 8. februarja 2015 na spletnem naslovu <http://www.a-zn.si/Default.aspx?id=9>
44. *O Agenciji za trg vrednostnih papirjev*. Najdeno 30. septembra 2015 na spletnem naslovu <http://www.a-tvp.si/?id=1>
45. *O Agenciji za zavarovalni nadzor*. Najdeno 8. februarja 2016 na spletnem naslovu <http://www.a-zn.si/Default.aspx?id=1>
46. *O Banki Slovenije*. Najdeno 8. februarja 2015 na spletnem naslovu <https://www.bsi.si/banka-slovenije.asp?MapaId=124>
47. Paterakis, N., & Cefaratti, M. (2014). Strengthening Audit Committee communication: Internal and External Audit communication guidance. *Internal Auditing*, 29(2), str. 3–7. Najdeno 10. oktobra 2015 na spletnem naslovu <http://search.proquest.com/docview/1529027355?accountid=16468>
48. Podgorelec, P. (2012). Sodelovanje med nadzornim svetom in notranjim revizorjem. *Pravna praksa*, 12(31), 6–9.
49. Podgorelec, P., & Kolar, I. (2013, december). Pomen in način direktnega sodelovanja med nadzornim svetom oziroma njegovo revizijsko komisijo in notranjim revidiranjem. *LeXonomica – Revija za pravo in ekonomijo*, 5(2), 141–162. Najdeno 5. februarja na spletnem naslovu http://www.lexonomica.com/journal/images/volume_5/No_2/Podgorelec_-_Kolar_-_Pomen_sodelovanja_med_nadzornim_svetom_in_notranjim_revizorjem.pdf
50. *Poslanstvo, vizija in strategija*. Najdeno 29. januarja 2015 na spletnem naslovu <http://www.ljse.si/cgi-bin/jve.cgi?doc=581>
51. Pravila borze. *Uradni list RS* št. 88/10, 89/11, 71/12, 84/12, 44/13, 81/13, 80/14 in 88/15.
52. Pravilnik o poročanju revizijskih družb. *Uradni list RS* št. 72/10.
53. Pravilnik o rednem letnem poročanju revizijskih družb. *Uradni list RS* št. 80/09.
54. *Predstavitev Agencije za javni nadzor nad revidiranjem*. Najdeno 15. aprila 2015 na spletnem naslovu http://www.anr.si/o_agenciji_1/
55. *Predstavitev Agencije za trg vrednostnih papirjev*. Najdeno 30. aprila 2014 na spletnem naslovu <http://www.a-tvp.si/Default.aspx?id=7>
56. *Prenovljena Direktiva in nova Uredba o obveznih revizijah*. Najdeno 15. decembra 2014 na spletnem naslovu http://www.anr.si/Revizijska_stroka
57. Pryor, S. (2009). The audit committee's role. *Strategic Finance*, 91(1), 21. Najdeno 15. decembra 2015 na spletnem naslovu <http://search.proquest.com/docview/229763494?accountid=16468>
58. Rapoport, M. (2013, 12. avgust). New rules expected for annual audit reports; *Wall Street Journal (Online)*. Najdeno 20. januarja na spletnem naslovu <http://search.proquest.com/docview/1419492039?accountid=16468>

59. Rebernik, J. (urednik). (2015, 29. november). *Dnevnik*. [televizijska oddaja]. Ljubljana: RTV Slovenija.
60. Schneider, A. (2010). Assessment of internal auditing by Audit Committees. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, 14(2), 19–26. Najdeno 15. novembra na spletnem naslovu <http://search.proquest.com/docview/747772901?accountid=16468>
61. Sklep o izvajanju obveznosti razkrivanja nadzorovanih informacij. *Uradni list RS* št. 106/07.
62. Sklep o podrobnejših pravilih o borznem trgu. *Uradni list RS* št. 106/07.
63. Sklep o poslovnih knjigah in letnih poročilih bank in hranilnic. *Uradni list RS* št. 50/15.
64. Slovenska odškodninska družba. (b. l.). *Nadzorni svet in njegove glavne pristojnosti po ZGD-1*. Najdeno 15. januarja 2015 na spletnem naslovu http://www.sdh.si/doc/Nadzorniki/Nadzorni_svet_in_njegove_glavne_pristojnosti_po_ZGD.pdf
65. Slovenski inštitut za revizijo. (2015). *Poročilo o delu Slovenskega inštituta za revizijo za leto 2014*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
66. Smrekar, T. (2015, 24. marec). Je ideja o AFNA dokončno mrtva? Odvisno, koga vprašate. *Finance*, str. 8.
67. Stanton, P., & Stanton, J. (2002). Corporate annual reports: Research perspectives used. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 15(4), 478–500. Najdeno 15. decembra 2015 na spletnem naslovu <http://search.proquest.com/docview/211252712?accountid=16468>
68. Statut Slovenskega inštituta za revizijo. *Uradni list RS* št. 14/2009.
69. Štiblar, F. (2013). *Stebri finančnega sistema samostojne Slovenije. Finančni trgi, akterji, instrumenti, posli*. Ljubljana: ZRC SAZU.
70. Tysiac, K. (2014, 6. november). 11 suggestions for making corporate disclosures more effective. *Journal o accountancy (Online)*. Najdeno 2. februarja 2015 na spletnem naslovu <http://www.journalofaccountancy.com/news/2014/nov/201411280.html>
71. Turk, I. (1995). *Notranje revidiranje poslovanja*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije in Slovenski inštitut za revizijo.
72. Uredba 2014/537/ES Evropskega parlamenta in Sveta o posebnih zahtevah v zvezi z obvezno revizijo subjektov javnega interesa in razveljavitvi Sklepa Komisije 2005/909/ES z dne 16. 4. 2014. *Uradni list EU* št. L158/77.
73. Uredba 2013/1024/EU Sveta o prenosu posebnih nalog, ki se nanašajo na politike bonitetnega nadzora kreditnih institucij, na Evropsko centralno banko z dne 15. 10. 2013. *Uradni list EU* št. L287/63.
74. Uredba 2010/1095/ES Evropskega parlamenta in Sveta o ustanovitvi Evropskega nadzornega organa in o spremembi Sklepa št. 716/2009/ES ter razveljavitvi Sklepa Komisije 2009/77/ES z dne 24. 11. 2010. *Uradni list EU* št. L331/84.

75. Vizitka. Najdeno 7. februarja 2015 na spletnem naslovu http://www.ajpes.si/O_AJPES/Vizitka
76. White, L. J. (2002). Consolidation or Competition for Financial Regulators? *Global Policy Forum (Online)*. Najdeno 18. novembra 2015 na spletnem naslovu: <https://www.globalpolicy.org/global-taxes/47141.html>
77. Wymeersch, E. (2005). The future of financial regulation and supervision in Europe. *Common Market Law Review*, 42(4), 987-1010. Najdeno 15. oktobra 2015 na spletnem naslovu <http://search.proquest.com/docview/220274434?accountid=16468>
78. World Bank Centre for Financial Reporting Reform. (2014). *Report on the observance of Standards and Codes on Accountong and Auditing*. Austria: Centre for Financial Reporting Reform Europe and Central Asia Region. The World Bank.
79. Yasin, F. M., & Nelson, S. P. (2012). Audit Committee and internal Audit: Implications on Audit quality. *International Journal of Economics, Management and Accounting*, 20(2), str. 187–218. Najdeno 5. februarja na spletnem naslovu <http://search.proquest.com/docview/1444491377?accountid=16468>
80. Zaidi, S., & Huerta, E. (2014). IFRS adoption and enforcement as antecedents of economic growth. *International Journal of Accounting and Financial Reporting*, 4(1), 1–27. Najdeno 10. oktobra na spletnem naslovu doi:<http://dx.doi.org/10.5296/ijaf.v4i1.5410>
81. Zakon o bančništvu (ZBan–2). *Uradni list RS* št. 25/15.
82. Zakon o bančništvu (ZBan–1). *Uradni list RS* št. 99/10 – UPB, 52/11 – popr., 9/11 – ZPlaSS-B, 35/11, 59/11, 85/11, 48/12, 105/12, 56/13, 63/13 – ZS-K, 96/13, 25/15 – ZBan-2 in 27/16 – ZSJV.
83. Zakon o Banki Slovenije. *Uradni list RS* št. 72/06 – UPB in 59/11.
84. Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1). *Uradni list RS* št. 65/09 – ZGD-1-UPB3, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odločba US, 82/13 in 55/15.
85. Zakon o plačilnem prometu (ZPlaP). *Uradni list RS* št. 110/06 – UPB, 114/06 – ZUE, 131/06 – ZBan–1, 102/07, 126/07 – ZFPPIPP, 58/09 – ZPlaSS, 34/10 – ZPlaSS-A in 59/10 – ZOPSPU.
86. Zakon o prekrških (ZP–1). *Uradni list RS* št. 29/11–UPB, 21/13, 111/13, 74/14 – odl. US in 92/14 – odl. US.
87. Zakon o revidiranju (ZRev–1). *Uradni list RS* št. 32/93 in 65/93.
88. Zakon o revidiranju (ZRev–2). *Uradni list RS* št. 65/2008.
89. Zakon o trgu finančnih instrumentov (ZTFI). *Uradni list RS* št. 108/10 – ZTFI-UPB3, 78/11, 55/12, 105/12 – ZBan–1J in 63/13.
90. Zakon o trgu vrednostnih papirjev (ZTVP). *Uradni list RS* št. 56/99, 31/00 – ZP-L, 52/02 – ZJA, 86/04, 28/06 in 114/06 – ZUE.
91. Zakon o zavarovalništvu (ZZavar-1). *Uradni list RS* št. 93/15.
92. Združenje nadzornikov Slovenije. (2009). *Priporočila za revizijske komisije*. Ljubljana: Združenje nadzornikov Slovenije.

PRILOGE

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Seznam kratic.....	1
Priloga 2: Seznam javnih družb na dan 30. 4. 2015	2
Priloga 3: Družbe, ki so si izbrale RS za matično državo članico na dan 30. 4. 2015.	5

Priloga 1: Seznam kratic

AJPES	Agencija za javnopravne evidence in storitve
ANR	Agencija za javni nadzor nad revidiranjem
ATVP	Agencija za trg vrednostnih papirjev
AZN	Agencija za zavarovalni nadzor
BS	Banka Slovenije
CSI	Sistem za centralno shranjevanje informacij
CRCS	Stalni odbor za poročanje o družbah
DP	Direktiva o preglednosti
EBA	Evropski nadzorni organ za bančni sektor
EIOPA	Evropski nadzorni organ za zavarovalniški sektor
ESMA	Evropski organ za vrednostne papirje in trge
EU	Evropska unija
IMF	Mednarodni denarni sklad
IOSCO	Mednarodno združenje nadzornikov trga vrednostnih papirjev
LJSE	Ljubljanska borza
MRS	Mednarodni revizijski standardi
MSRP	Mednarodni standardi računovodskega poročanja
OECD	Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj
RS	Republika Slovenija
SIR	Slovenski inštitut za revizijo
SRS	Slovenski računovodski standardi
ZBan-2	Zakon o bančništvu
ZGD-1	Zakon o gospodarskih družbah
ZRev-1	Zakon o revidiranju
ZRev-2	Zakon o revidiranju
ZTFI	Zakon o trgu finančnih instrumentov
ZTVP	Zakon o trgu vrednostnih papirjev
ZZavar-1	Zakon o zavarovalništvu

Priloga 2: Seznam javnih družb na dan 30. 4. 2015.*Tabela: Seznam javnih družb na dan 30. 4. 2015.*

JAVNA DRUŽBA	NASLOV	KRAJ
1. AG, družba za investicije d.d.	Kavčičeva ulica 66	Ljubljana
2. Alpetour – Potovalna agencija d.d.	Mirka Vadnova 8	Kranj
3. Alta Skupina, d.d.,	Železna cesta 18	Ljubljana
4. Banka Celje, d.d., Bančna skupina Banke Celje	Vodnikova 2	Celje
5. Cetus, grafične in dokumentacijske storitve, d.d.	Čopova ulica 24	Celje
6. Cinkarna Metalurško – kemična industrija Celje, d.d.	Kidričeva 26	Celje
7. Datalab Tehnologije, d.d., Ljubljana	Koprška ulica 92	Ljubljana
8. Delo Prodaja družba za razširjanje in prodajo časopisov, d. d.	Dunajska 5	Ljubljana
9. Deželna banka Slovenije, d.d.	Kolodvorska ulica 92	Ljubljana
10. Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji, d.d.	Ulica 14 divizije 4	Celje
11. Družba za upravljanje terjatev bank, d.d.	Davčna ulica 1	Ljubljana
12. DZS, založništvo in trgovina, d. d.	Dalmatinova 2	Ljubljana
13. Factor banka d.d.	Tivolska cesta 48	Ljubljana
14. Gorenje gospodinjski aparati, d.d.	Partizanska 12	Velenje
15. Hram Holding, finančna družba, d.d.	Vilharjeva 29	Ljubljana
16. Inles Proizvodnja, trženje in inženiring, d.d.	Kolodvorska 22	Ribnica
17. Intereuropa, Globalni logistični servis, d.d.	Vojkovo nabrežje 32	Koper
18. Intertrade ITA podjetje za zastopanje tujih firm, d.d.	Tomšičeva 3	Ljubljana

se nadaljuje

Tabela: Seznam javnih družb na dan 30. 4. 2015 (nad.)

JAVNA DRUŽBA	NASLOV	KRAJ
19. Istrabenz, holdinška družba, d.d.	Ulica Zore Perello Godina 2	Koper
20. Javor Pivka lesna industrija, d.d. – v likvidaciji	Kolodvorska 9a	Pivka
21. KD finančna družba, d.d.	Dunajska cesta 54	Ljubljana
22. KD Group, finančna družba, d.d.	Dunajska cesta 54	Ljubljana
23. Kompas mejni turistični servis, d.d.	Pražakova 4	Ljubljana
24. Krka tovarna zdravil, d.d., Novo mesto	Šmarješka cesta 6	Novo mesto
25. KS naložbe, finančne naložbe, d.d.	Dunajska 9	Ljubljana
26. Luka Koper, pristaniški in logistični sistem, d.d.	Vojkovo nabrežje 38	Koper
27. M1 finančna družba, d.d., Ljubljana	Vojkova 58	Ljubljana
28. Melamin kemična tovarna, d.d., Kočevje	Tomšičeva ulica 9	Kočevje
29. Mlinotest Živilska industrija, d.d.	Tovarniška ulica 14	Ajdovščina
30. Modra linija holding, finančna družba, d.d.	Pristaniška ulica 12	Koper
31. Nama Trgovsko podjetje, d.d.	Tomšičeva ulica 1	Ljubljana
32. Nika investiranje in razvoj, d.d.	Trg izgnancev 1a	Brežice
33. Nova kreditna banka Maribor, d.d.	Ulica Vita Kraigherja 4	Maribor
34. Nova ljubljanska banka, d.d., Ljubljana	Trg republike 2	Ljubljana
35. Petrol Slovenska energetska družba, d.d., Ljubljana	Dunajska cesta 50	Ljubljana
36. Pivovarna Laško, d.d.	Trubarjeva 28	Laško
37. Plama–Pur, proizvodnja in predelava plastičnih mas, d.d., Podgrad	Podgrad 17	Podgrad
38. Poslovni sistem Mercator, d.d.	Dunajska cesta 107	Ljubljana

se nadaljuje

Tabela: Seznam javnih družb na dan 30. 4. 2015 (nad.)

JAVNA DRUŽBA	NASLOV	KRAJ
39. Pozavarovalnica Sava, d.d.,	Dunajska cesta 56	Ljubljana
40. Probanka, d.d.	Svetozarevska ulica 12	Maribor
41. Salus promet s farmacevtskimi, medicinskimi in drugimi proizvodi, d. d., Ljubljana	Litostrojska 46 A	Ljubljana
42. Sava, družba za upravljanje in financiranje, d.d.	Škofjeloška cesta 6	Kranj
43. SID – Slovenska izvozna in razvojna banka, d. d., Ljubljana	Ulica Josipine Turnograjske 6	Ljubljana
44. SIJ – Slovenska industrija jekla, d.d.	Gerbičeva ulica 98	Ljubljana
45. Sivent, družba tveganega kapitala, d.d.	Tehnološki park 19	Ljubljana
46. Skupina Prva, zavarovalniški holding, d.d.	Ameriška ulica 8	Ljubljana
47. Slovenski državni holding, d.d.	Mala ulica 5	Ljubljana
48. Tekstina Tekstilna industrija Ajdovščina, d.d.	Tovarniška 15	Ajdovščina
49. Telekom Slovenije, d.d.	Cigaletova 15	Ljubljana
50. Terme Čatež, d.d., Čatež ob Savi	Topliška cesta 35	Čatež ob Savi
51. Terme Dobrna, termalno zdravilišče, d.d.	Dobrna 50	Dobrna
52. Tovarna olja Gea, d.d.	Trg svobode 3	Slovenska Bistrica
53. Triglav Naložbe, finančna družba, d.d.	Slovenska 54	Ljubljana
54. Tušmobil, d.o.o., podjetje za mobilne komunikacije	Brnčičeva ulica 49	Ljubljana
55. Union hoteli, d.d.	Miklošičeva cesta 1	Ljubljana
56. Unior, d.d.	Kovaška cesta 10	Zreče
57. Velana tovarna zaves, d.d.	Šmartinska 52	Ljubljana
58. Vipa holding d.d. – v likvidaciji	Lokarjev drevored 1	Ajdovščina

se nadaljuje

Tabela: Seznam javnih družb na dan 30. 4. 2015 (nad.)

JAVNA DRUŽBA	NASLOV	KRAJ
59. Zavarovalnica Triglav, d.d.	Miklošičeva 19	Ljubljana
60. Zdravilišče Rogaška zdravstvo, hoteli, turizem in upravljanje holding družb, d.d.	Zdraviliški trg 14	Rogaška Slatina
61. Žito prehrabena industrija, d.d.	Šmartinska 154	Ljubljana

Vir: Agencija za trg vrednostnih papirjev, Seznam javnih družb na dan 30. 4. 2015, 2015b.

Priloga 3: Družbe, ki so si izbrale RS za matično državo članico na dan 30. 4. 2015.

Tabela: Družbe, ki so si izbrale RS za matično državo članico na dan 30. 4. 2015.

JAVNA DRUŽBA	NASLOV	KRAJ
1. Deželna banka Slovenije, d.d.	Kolodvorska ulica 9	Ljubljana
2. Factor banka d.d.,	Tivolska cesta 48	Ljubljana
3. Nova ljubljanska banka, d.d., Ljubljana	Trg republike 2	Ljubljana
4. Nova kreditna banka Maribor, d.d.	Ulica Vita Kraigherja 4	Maribor
5. Petrol Slovenska energetska družba, d.d., Ljubljana	Dunajska cesta 50	Ljubljana
6. Republika Slovenija	Gregorčičeva ulica 20	Ljubljana
7. SID – Slovenska izvozna in razvojna banka, d.d., Ljubljana	Ulica Josipine Turnograjske 6	Ljubljana

Vir: Agencija za trg vrednostnih papirjev, Seznam družb, ki so si izbrale RS za matično državo članico 2015, 2015a.